

FRITIDSJOBINDSATSER PÅ DAGBEHANDLINGSSKOLER

Evaluering af Mit første job

INFORMATION OM PUBLIKATIONEN

Udarbejdet af SocialRespons for Skolen ved Sorte Hest.

**SKOLEN V
SORTE HEST**

Støttet af

Den A.P. Møllerske Støttefond

SocialRespons er en analyse- og konsulentvirksomhed, som leverer projektudvikling, evaluering og rådgivning indenfor det sociale område. SocialRespons er specialiseret i inddragelse af målgrupper og medarbejdere samt anvendte proces- og resultatevalueringer. Publikationen kan frit citeres med angivelse af kilden. Ved gengivelse af publikationen modtages produktet gerne af SocialRespons.

www.socialrespons.dk

Fotos og video: Mit første job

INTRODUKTION	4	DEL 3: ORGANISATORISKE VIRKEMIDLER	39
Evalueringens hovedpointer	6	Virkemidler, der skaber en fritidsjobindsats	41
Kort om projekt Mit første job	8	Fritidsjob-udviklingsmedarbejder	42
DEL 1: INDSATSEN MIT FØRSTE JOB	10	Ledelsesfokus & fælles fortælling	43
Fritidsjobindsatsen Mit første job	11	Jobkurser for eleverne & støtte undervejs	44
Eleverne i Mit første job	16	Koblet til behandlingsplaner	45
Personalet som målgruppe	18	Lommepegejob på skolen	46
De 11 dagbehandlingsskoler i Mit første job	19	Fritidsjob udenfor skolen	47
DEL 2: RESULTATER & VÆRDISKABELSE	20	DEL 4: LÆRING & OPMÆRKSOMHEDSUNKTER I	
Case-fortællinger	21	ARBEJDET MED FRITIDSJOBINDSATSER I REGI AF	
Hvordan er indsatsen lykkedes?	23	DAGBEHANDLINGSSKOLER	49
Resultater på tværs af alle elever	25	Lommepege- og fritidsjob skaber forskellige former for	
Temaer i værdiskabelsen	29	resultater og taler til forskellige behov	50
Viden om & øvelse i job	31	Fritidsjobindsats styrker elevernes livsmestring	53
Stolthed & tro på sig selv	32	Fritidsjobindsatser kræver projekt- og udviklingsfokus	54
Penge, frihed & autonomi	33	Virksomheder vil gerne modtage elever fra	
Viden om sig selv	35	dagbehandlingsskoler	56
Energi & overskud	36	Anbefalinger og principper, der kan støtte arbejdet	59
Nye sociale fællesskaber	37	DEL 5: BARRIERER I UDBREDELSE AF INDSATSEN	60
		BILAG	64

INTRODUKTION

Fritidsjobindsatser skaber værdi på dagbehandlingsskoler, men en bred implementering tager tid

I denne rapport kan du læse om, hvordan en fritidsjobindsats kan igangsættes på en dagbehandlingsskole - og hvilke resultater, det kan skabe.

Rapporten er en evaluering af Mit første job, der er en fritidsjobindsats igangsat af Skolen ved Sorte Hest. Indsatsen er i en treårig projektperiode blevet udviklet og afprøvet i samarbejde med 11 dagbehandlingsskoler. Fritidsjobindsatsen Mit første job giver eleverne viden om fritidsjob og etablerer lommepengejob og fritidsjob i og udenfor skolen.

I projektperioden har 203 elever været en aktiv del af indsatsen, ved at de enten har været på jobkursus og/eller er kommet i lommepenge- eller fritidsjob. 61 elever har været i fritidsjob og 67 elever i lommepengejob.

Elever i job er glade for det, og lærerne oplever det som en givende indsats ind i behandlingsarbejdet og samarbejdet med eleverne. Erfaringerne viser dog, at det kræver tid og de rette ressourcer at igangsætte og fastholde indsatsen på skolen. Samtidig ses, at virksomheder er parate til at modtage elever fra dagbehandlingsskoler.

Denne rapport er en evaluering af Mit første job (2019-2022). Rapporten er udarbejdet af SocialRespons for Skolen ved Sorte Hest og præsenterer resultater og læring fra projektet.

Projektet er støttet af den A.P. Møllerske Støttefond.

En række organisatoriske virkemidler er centrale

En række virkemidler er centrale for arbejdet med en fritidsjobindsats i dagbehandlingsskoler. Virkemidlerne præsenteres i denne rapport som anbefalinger til alle, der ønsker at igangsætte eller fastholde arbejde med fritidsjob i dagbehandlingsskoleregi.

Rapporten henvender sig i særlig grad til ledere og projektledere på dagbehandlingsskoler, som ønsker at udvikle et arbejde med fritidsjob som en del af deres behandlingsarbejde. Den kan læses af alle, der arbejder med fritidsjob blandt unge og som ønsker at udvikle nye indsatser på områder.

EVALUERINGENS METODE

Evalueringens formål har været at bidrage med viden om resultater for målgruppen samt skabe viden om arbejdet med fritidsjob i regi af dagbehandlingsskoler.

Evalueringen er gennemført som en virknings-evaluering. Projektet er fulgt fra start til slut, og evalueringen har bidraget med læring og viden undervejs.

Se mere om evalueringens metoder og datagrundlag på side 65-66.

Samlet set er der gjort brug af følgende metoder:

- **Dybdegående interview:** 51 interview med elever, personale på skolerne og arbejdsgivere.
- **Registreringsdata** om alle elever i projektet.
- **Spørgeskemaer** med personalets vurdering af elevernes udbytte (n=84), samt spørgeskemaer til personalets generelle oplevelse af indsatsen.
- **Deltagelse & observation** ved projektets aktiviteter (jobkursus, personalekursus, statusmøde og tovholderworkshops).
- **Analyseworkshops** undervejs med projektmedarbejdere, følgeforskere og fritidsjobtovholdere.

EVALUERINGENS HOVEDPUNKTER

Fritidsjob og lommepengejob giver værdi for elever på dagbehandlingsskoler – særligt i form af øget livsmestring

Et dagbehandlingstilbud er et midlertidigt tilbud, der både har fokus på behandling og undervisning. Her kan en fritidsjobindsats i særlig grad bidrage som metode i den socialpædagogiske indsats. Det giver eleverne personlige ressourcer, som de kan bruge i deres videre ungdoms- og uddannelsesliv.

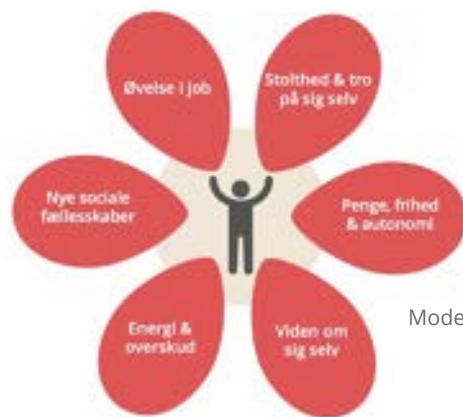
Mit første job er et projekt, der har afprøvet og udviklet en fritidsjobindsats i samarbejde med 11 dagbehandlingsskoler. Erfaringen er, at det giver værdi til og er relevant for elever på dagbehandlingsskoler. Elever i job er glade for at komme i job, og personalet oplever det som en givende indsats ind i behandlingsarbejdet og samarbejdet med eleverne. Samtidig ses også at virksomheder gerne vil ansætte elever fra dagbehandlingsskoler - på normale vilkår.

Evalueringen er baseret på en virkningsevaluering, hvor evalueringen har fulgt projektet fra start til slut. Datagrundlaget er både spørgeskemaer om elevernes udbytte og interview med elever, personale, fritidsjobtovholdere og arbejdsgivere.

I projektperioden har 203 elever været en aktiv del af indsatsen, ved at de enten har været på jobkursus eller er kommet i lommepenge- eller fritidsjob.

61 elever har været i fritidsjob og 67 elever i lommepengejob. For de elever der er kommet i både lommepenge- og fritidsjob ses i særlig grad resultater i form af øget livsmestring (se model 1). Resultaterne kan ikke i samme grad aflæses direkte i klasserummet i form af fx øget motivation for klasserummet eller de konkrete fag.

Fritidsjobbet hjælper derimod i særlig grad eleverne i brobygningen til det videre uddannelses- og ungdomsliv. Fritidsjobbet giver dem viden om sig selv, større tro på sig selv og erfaring med at være en del af nye sociale fællesskaber udenfor skolens rum. Et resultat, som er et vigtigt fundament for eleverne, inden de skal videre ud i ungdoms- og uddannelseslivet.

Model 1

Fritidsjob fremstår som særligt relevant for elever, der nærmer sig afslutningen af folkeskolen (9-10. klasse), hvor det bliver en måde, hvorpå de kan afprøve sig selv i nye rammer udenfor skolens rum – men med fortsat støtte fra dagbehandlingsskolen.

For elever i lommepengejob er resultater i særlig grad 'øvelse i job', inden de kan komme videre ud i et fritidsjob. For andre elever, ses resultater særligt som større tro på sig selv eller mere overskud, som styrker eleven som en del af behandlingsarbejdet og deres vej ind i skolens rum.

Samlet set skaber arbejdet med indsatsen gode resultater for eleverne, men det kræver tid, ressourcer og et udviklingsfokus at sikre en bred forankring på skolerne. På flere skoler har det været svært at sikre en bred implementering blandt personalet.

Hertil skal nævnes at Mit første job er gennemført i to år under COVID-19-nedlukninger. Det har i perioder udfordret implementeringen, både fordi COVID-19 har påvirket elevernes trivsel i en negativ retning, og fordi nedlukninger særligt i første del af projektet påvirkede muligheden for at finde fritidsjob til eleverne.

Den begrænsede implementering af projektet har været medvirkende til, at projektet ikke har nået sin målsætning i antal elever i job. Læs mere om de forskellige barrierer, der har været for arbejdet med implementering af indsatsen på side 60-63.

Evalueringen peger på **seks organisatoriske virkemidler**, som har vist sig virksomme i skolernes arbejde med at igangsætte og fastholde en fritidsjobindsat. Se model 2 og læs mere på side 39-48).

Model 2

Der er på baggrund af evalueringen udarbejdet **fire principper**, der kan motivere til arbejdet med en fritidsjobindsats. De kan bidrage til at forstå relevansen i at igangsætte fritidsjobindsatser på dagbehandlingsskoler i fremtiden.

- **Autonomi og selvstændighed:** Fritidsjobindsatsen kan give eleven autonomi og mulighed for at gøre ting, han/hun selv bestemmer og selv er herre over.
- **Livsmestring:** Lommepenge- og fritidsjob giver mulighed for at sætte fokus på elevens liv rundt om skolearbejdet: Deres trivsel og livsmestring.
- **Succesoplevelser og brobygning:** Det kan skabe succesoplevelser – store og små - og for elever i fritidsjob bidrage til brobygning til livet efter skolen.
- **Styrket samarbejde:** Samarbejdet om job kan bidrage positivt til samarbejdet mellem elev og kontaktlærer, idet det giver nye perspektiver på elevens ressourcer og interesser.

KORT OM PROJEKT MIT FØRSTE JOB

PROJEKTPERIODE

August 2019 til marts 2022

BAGGRUND

Mit første job er en håndholdt fritidsjobindsats, som skal hjælpe unge på landets dagbehandlingsskoler med at få en tilknytning til arbejdsmarkedet. Unge på dagbehandlingsskoler har ofte sammensatte vanskeligheder og diagnoser, som stiller dem i en dårligere position ift. at få en ungdomsuddannelse og/eller job end andre unge. Forskning peger generelt på gode resultater af at arbejde med fritidsjob*. Projekt Mit første job ønsker at afprøve og udvikle en fritidsjobindsats målrettet elever på dagbehandlingsskoler og undersøge, hvordan en fritidsjobindsats kan styrke eleverne. Mit første job blev startet på Skolen ved Sorte Hest, der startede indsatsen på deres egen skole. Deres erfaringer lå til grund for dette projekt og samarbejdet med 11 andre dagbehandlingsskoler om at afprøve og udvikle indsatsen.

OVERORDNET FORMÅL

Formålet er at afprøve, udvikle og forankre et koncept omkring fritidsjob, der skal hjælpe eleverne med at skabe en selvfortælling, der involverer en fremtid på arbejdsmarkedet.

MÅLGRUPPE

Målgruppen for projektet er elever på dagbehandlingsskoler, der har forskellige sociale og/eller psykiske udfordringer, der betyder, at de har brug for særlig pædagogisk støtte i deres skolegang. Se side 18-19 for en nærmere beskrivelse af projektets målgrupper.

FINANSIERING

Den A.P. Møllerske Støttefond

*<https://www.foreningen-nydansker.dk/home/dokumenter/ovrige-vaerktojer/13-fritidsjob-for-fremtiden/file>

FILM: 'MED BJØRN OG AUGUST PÅ JOB'

[Klik her](#) og se video på YouTube

**DEL 1:
INDSATSEN
MIT FØRSTE JOB**

FRITIDSJOBINDSATSEN MIT FØRSTE JOB

Fritidsjobindsatsen Mit første job er igangsat af Skolen ved Sorte Hest. Herefter er indsatsen i en treårig projektperiode blevet afprøvet og udviklet i samarbejde med 11 dagbehandlingsskoler. Indsatsen har været målrettet elever i udskoling. I projektperioden har skolerne fået støtte til udvikling og implementering af indsatsen af to projektkonsulenter, der har været ansat af projektet og Skolen ved Sorte Hest.

De 11 skoler har været en del af indsatsen i ca. 1,5 år, hvor de med støtte fra projektkonsulenterne har implementeret og udviklet en fritidsjobindsats lokalt på den enkelte skole. Skolerne har enten deltaget i projektrunde 1 (2020-2021) eller projektrunder 2 (2021-2022).

Indsatsen har bestået i opkvalificering af personalet i metoden, jobkurser for eleverne og løbende støtte til personalet i deres arbejde med at få eleverne i lomme penge- eller fritidsjob. Projektkonsulenterne har støttet undervejs men har konstant haft til formål at hjælpe skolerne med at udvikle en indsats, som de selv kunne drive videre.

Se side 12 for samlet overblik over indsatsen.

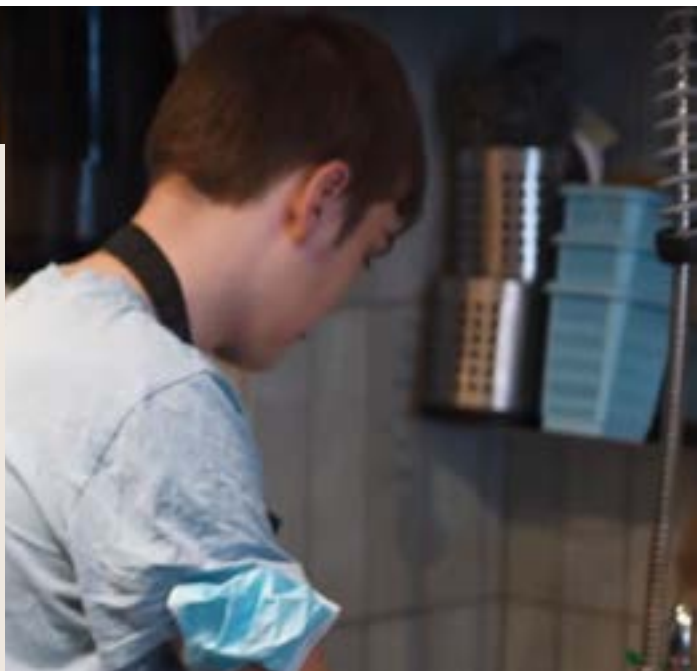
De 11 dagbehandlingsskoler er forskellige, ift. hvor mange elever de har i udskoling, og de varierer også ift. hvor meget personale, der er tilknyttet hver elev. Nogle skoler er fx solisttilbud med 1:1 undervisning, mens andre har en normering på ca. tre elever pr. voksen.

Hvad er en dagbehandlingsskole?

En dagbehandlingsskole er målrettet børn og unge med særlige behov, som ikke kan rummes i folkeskolen eller på en specialskole. Det er et midlertidigt tilbud, hvor målet er at styrke eleverne med henblik på, at de skal tilbage i den ordinære folkeskole eller efterfølgende skole- eller uddannelsesstilbud. Elever kan gå på en dagbehandlingsskole i kortere eller længere tid. Idet det er et midlertidigt tilbud, er der ofte en stor elevudskiftning sammenlignet med en almindelig folkeskole.

Et dagbehandlingstilbud er en blanding af socialpædagogisk støtte, behandling og undervisning. Der er flere ansatte pr. barn/ung på en dagbehandlingsskole end i folkeskoler og de fleste specialskoler.

Nogle elever på en dagbehandlingsskole går til eksamen i alle (eller nogle) fag, mens andre afslutter uden eksamen.

FRITIDSJOBINDSATS MÅLRETTET UDSKOLINGSELEVER PÅ DAGBEHANDLINGSSKOLER

Fritidsjobtovholder på den enkelte skole med timer til at koordinere og udvikle indsatsen

Personalekursus for skolens medarbejdere hvor de får viden om indsatsen – faciliteret af projektmedarbejdere fra *Mit første job*

Jobkursus for alle elever i udskolingen – faciliteret af projektmedarbejdere fra *Mit første job*

Fritidsjob som tema på individuelle samtaler mellem kontaktlærere og eleverne

Elever kommer i **lommepengejob** – aflønnet af skolen og/eller

Fritidsjob udenfor skolen – aflønnet af virksomheden

Undervejs har projektkonsulenter fra *Mit første job* ydet støtte til skolerne

- Sparring og støtte til tovholderne.
- Input i form af projektmateriale og løbende viden fra evaluering og følgeforskning.
- Facilitering af tovholdernetværk til sparring og refleksion, og hvor projektlederne har bidraget med ny viden.
- Virksomhedsliste til hver skole med tilsagn fra lokale arbejdsgivere og virksomheder om at elever må sende ansøgning(er).
- Projektmedarbejder, der finder konkrete fritidsjob til interesserede elever.

FRITIDSJOBINDSATSEN MIT FØRSTE JOB

Fritidsjobindsatsen Mit første job har bestået i forskellige elementer og aktiviteter, der er gennemført af både projektkonsulenterne fra Mit første job og af fritidsjobtovholdere og personale på skolerne. De beskrives herunder. Se også et overblik på side 13.

Målet med projektet har været, at fritidsjobindsatsen Mit første job skal fortsætte på de 11 skoler efter projektets afslutning og samtidig, at andre dagbehandlingsskoler vil kunne bruge erfaringerne til at igangsætte lignende indsatser. I del 3 beskrives og uddybes de 'Organisatoriske virkemidler', som samlet set har vist sig at bidrage til igangsættelse og udvikling af en givende fritidsjobindsats.

Fritidsjobtovholder

Der har i indsatsen været 1-2 fritidsjobtovholdere på hver skole, som har igangsat og udviklet indsatsen lokalt på den enkelte skole. De har i projektperioden fået støtte og sparring fra projektmedarbejderne fra Mit første job. Derudover har de indgået i et netværk af tovholdere på tværs af de 11 skoler. Netværket har været faciliteret af projektmedarbejderne og har bidraget til sparring, vidensudveksling og til en fælles udvikling af indsatsen.

Personalekurser om fritidsjobindsatsen

Projektkonsulenterne fra Mit første job har afholdt mini-kurser for den samlede personalegruppen på hver enkelt skole. Her fik personalet viden om fritidsjobindsatsen og mulighederne i at arbejde med lommepenge- og fritidsjob på deres skole.

Jobkurser for eleverne

Projektkonsulenterne fra Mit første job har været ud på de 11 skoler og afholde jobkurser for elever (1-3 kurser på hver skole). På kurset har de fortalt eleverne om lommepenge- og fritidsjob og undervist dem i redskaber til at skrive en ansøgning og lavet øvelser, der kan klæde eleverne på til ansøgningsprocessen.

Udover jobkurserne har projektkonsulenterne afholdt jobdage på skolerne i anden runde af projektet. Her var de en hel dag på skolen, hvor eleverne kunne komme enkeltvis og tale om mulighederne for især fritidsjob. Efterfølgende fandt fritidsjobkonsulenterne fritidsjob til flere af de elever, de havde talt med på jobdagene.

Fritidsjob som tema på lærer-elev-samtaler

Projektkonsulenter fra Mit første job har opfordret til, at alle lærere på de enkelte skoler har talt om muligheden for fritidsjob med de elever, som de er kontaktlærere for. Disse samtaler har fundet sted på flere måder. Det er ofte sket umiddelbart efter jobkurset og har enten været fælles i klassen eller individuelt med eleverne. Det er meget forskelligt, hvor meget lærerne har fulgt op på disse samtaler: Nogle gange er det blevet til én samtale andre gange flere. Generelt er lærerne efter jobkurset blevet opfordret af projektkonsulenterne til på forskellig vis at bringe temaet fritidsjob ind i undervisningen og dialogen med eleverne.

Lommepengejob er job, som eleverne har haft på skolen og som aflønnes af skolen. Lønnen har ligget på mellem 200-300 kr. om måneden. På nogle skoler har de haft en joboversigt med mulige lommepengejob, og på andre skoler er de enkelte arbejdsopgaver blevet aftalt og defineret i dialog med den enkelte elev.

Fritidsjob er job, som eleverne har haft hos arbejdsgivere udenfor skolen. Eleverne er blevet ansat på almindelige vilkår og har fået en løn svarende til deres alder. Jobbene blev i første runde i særlig grad fundet via en virksomhedsliste. Listen var lavet af projektkonsulenterne for den enkelte skole, hvor de havde været ude i lokalområdet og spørge, om virksomheder var interesserede i, at en elev sendte en ansøgning. I anden runde gik projektkonsulenterne mere direkte ind og fandt job til de enkelte elever. Det oplevede både de og skoler som mere givende. Både fordi det gav mulighed for at finde job, der matchede eleven, og ud fra at listen hurtigt kunne blive forældet.

Støtte fra projektkonsulenterne

Støtten har både været i form af individuel rådgivning og sparring til tovholderne på hver enkelt skole og facilitering af vidensudveksling på fælles møder mellem tovholdere. Projektkonsulenterne har særligt i anden runde af projektet ydet stor støtte med at finde job til elever. De har taget kontakt til virksomheder og lavet konkrete aftaler om samtaler mv. på vegne af eleverne. Projektkonsulenterne har også ydet støtte i form af materialer til både skoler og forældre og ved at facilitere jobkurser for lærerne og jobkurser og jobdage for eleverne.

ELEVERNE I MIT FØRSTE JOB

Mit første job er målrettet alle elever i udskolingen (dvs. i alderen 13-19 år) på 11 dagbehandlingsskoler. Elever på dagbehandlingsskoler karakteriseres ved mange forskellige problemstillinger; ADHD, autisme-spektrumforstyrrelser, OCD, angst, tidligt omsorgssvigt og skolevægring. De elever, der er en del af projektet, har mange forskellige problemstillinger, der på forskellig vis udfordrer dem i deres hverdag. Fælles for eleverne er, at de har behov for et skoleforløb med pædagogisk støtte særligt tilrettelagt den enkelte. Nogle elever kan følge undervisning med andre elever, nogle elever har undervisning for sig selv, nogle elever er ved at øve sig i at komme og være i skolen (måske sammen med sine forældre) og nogle elever modtager undervisning hjemme.

Hvem har indsatsen virket for?

Alle udskolings elever på de 11 skoler er blevet inviteret til at være en del af indsatsen og 328 elever blev i alt registreret i projektets dokumentationssystem. Det tal omfatter også elever, som ikke har været en aktiv del af indsatsen.

203 elever har været en aktiv del af indsatsen, ved at de har deltaget i jobkursus og/eller har været i lomme- penge- eller fritidsjob (derudover er der elever på skolerne, som har talt mere deres lærere om

lomme penge- eller fritidsjob, men de indgår ikke som aktive i indsatsen*). Af de 203 elever har 61 elever været i fritidsjob og 67 elever i lomme pengejob.

Der er dermed elever, som indsatsen *ikke* er relevant for, men det er svært at pege direkte på, hvornår en fritidsjobindsats *ikke* er relevant for en elev (fx elever med bestemte diagnoser eller problemstillinger). Interview med tovholdere viser, at de på flere skoler er blevet overraskede over, at elever, de ikke troede kunne komme i job, er kommet i job (det gælder både elever i lomme penge- og fritidsjob).

Ved projektets afslutning vurderes omkring 20 % af eleverne som "ikke i stand til job". En andel der ifølge projektlederne også kan dække over, at lærerne ikke oplever, at have de ressourcer, der skal til for at kunne støtte eleven ift. et job, men det behøver ikke at afspejle, at eleven ikke vil kunne klare det.

Hvem er ikke en del af indsatsen?

Det er elever, som er særligt udfordrede, hvor undervisningen foregår hjemme, og hvor relationen til kontaktlærer fx endnu ikke er skabt. Det kan også være elever, der har særligt dårlige perioder fx med indlæggelse på psykiatrisk afdeling,

*Samtalerne om fritidsjob er ikke blevet registreret i dokumentationssystemet - og på baggrund af de kvalitative interview med lærere og elever vurderes det ikke at have været sket i et så stort omfang, at disse elever vurderes til at være en aktiv del af indsatsen..

Erfaringerne fra projektet er dermed, at indsatsen vil være relevant for størstedelen af elever på en dagbehandlingsskole, men også at tilvalg af indsatsen kan blive sat i forhold til andre indsatser, der vurderes mere egnede for den enkelte elev.

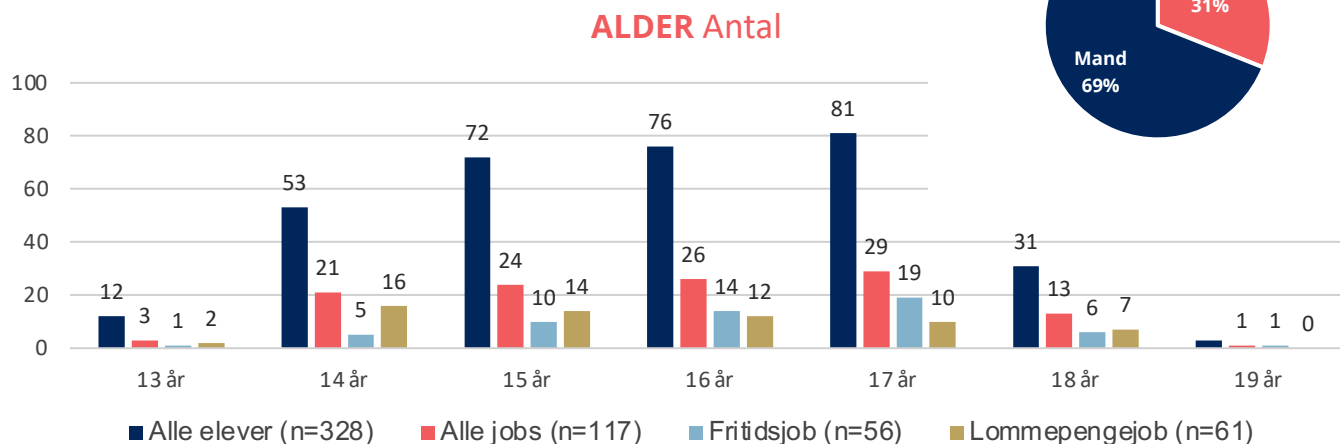
Ved projektafslutning var 25 % elever registreret som "interesserede, men ikke i job" – hvilket indikerer, at der er interesse blandt flere for at komme i job. Det viser et potentiale for en bredere implementering på skolerne, hvor flere over tid vil kunne komme i job. Det vil dog kræve et fokus på og ressourcer til at fastholde indsatsen.

Alder på elever i job

Elever i lommepengejob fordeler sig ud over elever på alderstrin 13-18 år. I alderen 13-14 år er der flere elever med lommepengejob end fritidsjob, og i alderen 16-18 år er der flere elever, der har et fritidsjob end lommepengejob. Det indikerer, at fritidsjobbet fremstår mest relevant for elever i slutningen af deres skoleforløb.

Køn på elever i job

Der går cirka dobbelt så mange drenge som piger på dagbehandlingsskolerne. For de elever som har været i fritids- eller lommepengejob, er fordelingen stort set den samme.

*117 er det antal unikke elever, der har haft et job. Hvis en elev både har haft et lommepenge og et fritidsjob, så fremgår de under den alder de havde, da de fik deres første job.

PERSONALET SOM MÅLGRUPPE

Projektets sekundære målgruppe er personalet på de deltagende dagbehandlingsskoler, som gennem indsatsen skulle styrkes i deres arbejde og samarbejde med eleverne.

Personalet på dagbehandlingsskolerne består både af personer med lærerfaglig baggrund og personer med pædagogisk baggrund. På skolerne vil det typisk være lærere, der har ansvaret for det faglige indhold i undervisningen, men de vil arbejde tæt sammen og ofte på lige fod med personale med pædagogisk baggrund, og begge faggrupper står også med ansvar som kontaktlærere for de enkelte elever.

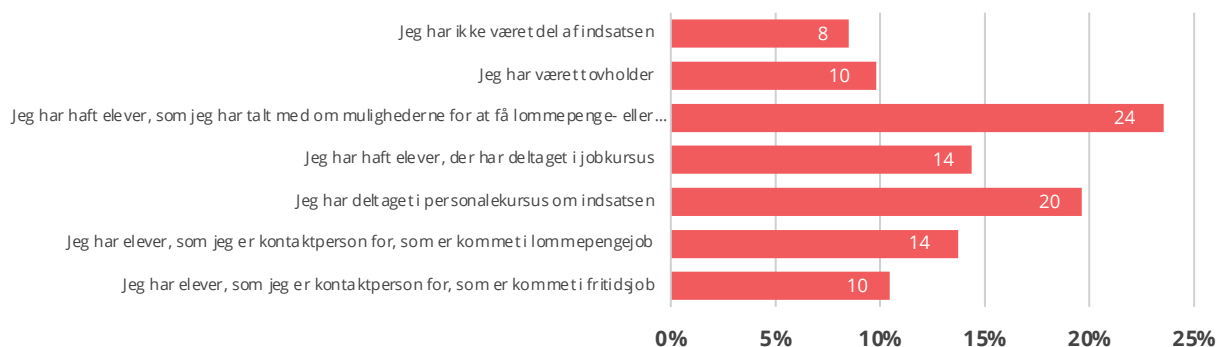
Spørgeskemaundersøgelse blandt personalet indikerer, at de har en stor erfaring indenfor deres

For at lette formidlingen bruges i denne rapport betegnelsen 'lærer'. Det dækker både over personer med lærerbaggrund og med pædagogisk baggrund.

felt: Over halvdelen har mere end 10 års erfaring som lærer.

Figur 1 viser hvordan de enkelte lærere har været en del af indsatsen Mit første job. Der er ikke indhentet skemaer fra alle lærere, men figuren indikerer, at indsatsen ikke er blevet så bredt udbredt blandt personalet (fx er det kun 25 %, der har talt med deres elever om mulighederne for at få et lommepenge- eller fritidsjob). Det tegner et billede af, at der er potentiale for yderligere udbredelse på de 11 skoler.

Hvordan har du været en del af projektet?

Figur 1: Personalets beskrivelse af, hvordan de har været en del af indsatsen Mit første job (baseret på spørgeskema til personalet). Personalet havde mulighed for at sætte kryds ved flere kategorier. (n=78)

DE 11 DAGBEHANDLINGSSKOLER I MIT FØRSTE JOB

Mir Skolerne: Afdelingerne: Naturskolen og Hjortsholmvej

Skole og dagbehandling Frederikshøj i Vanløse

Sputnik i København V

Isbryderen på Amager

Skolen ved Nordens Plads – afdeling Nordlys på Frederiksberg

Basen – i København

Sputnik i Hillerød

Søstjerneskolens i København

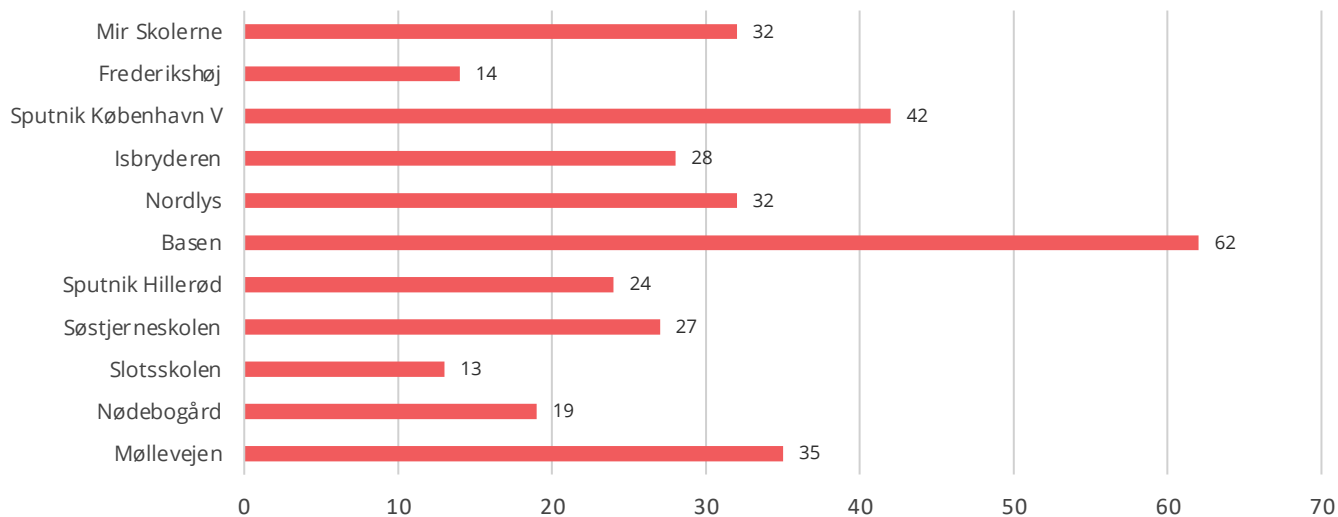
Slotsskolen i Jægerspris

Nødebogård i Fredensborg

Møllevæjen i Nivå

FIGUR 4: ANTAL ELEVER I UDSKOLINGEN FORDELT PÅ SKOLERNE

I antal (n=328)

DEL 2: RESULTATER & VÆRDISKABELSE

Johannes har fået et fritidsjob i et supermarked – og er blevet en del af et nyt fællesskab

Johannes går i 9.klasse på en dagbehandlingsskole. Han har gået på mange forskellige skoler. Han har en autismediagnose og har kæmpet med udadreagerende adfærd. Johannes mangler kun det sidste år på skolen og de afsluttende eksamener.

Johannes er glad for at gå på dagbehandlingsskolen, men han synes ikke, han har så mange venner på skolen. Han synes, de andre er meget anderledes end ham.

Han er meget glad for jobbet i det lokale supermarked, som han fik med hjælp fra projektkonsulenterne i Mit første job. Hans chef er meget tilfreds med hans arbejdsindsats og oplever, at Johannes gør det godt.

Johannes selv er særligt glad for, at han har fået mulighed for at tjene sine egne penge – og få en frihed til at købe og gøre ting uden at skulle involvere sine forældre. Han fortæller også om det hyggelige i at lære kollegerne at kende, tale med dem i pauserne og udveksle erfaringer både om spil og film og om muligheder for uddannelse.

Janni har gennem et lommepengejob fået ansvar og en ny relation

Janni går på en dagbehandlingsskole og har fået et lommepengejob, hvor hun sammen med en anden elev har ansvaret for at planlægge hyggeaktiviteter til en sommerkomsammen. Ønsket er at få lidt flere fælles hyggeaktiviteter i gang på skolen.

Det er en opgave, som ellers har været varetaget af lærerne. Det er dermed ikke en opgave, skolen normalt forventer, at eleverne er en del af, men nu har de to elever fået det som et fælles job.

De to piger er meget indadvendte og kæmper med udfordringer omkring angst og depression. Samtidig oplever deres kontaktærere dog, at de gerne vil have noget socialt samvær med de andre elever, men har svært ved at få det til at ske.

Lommepengejobbet giver dem både ansvaret for en opgave, som de er stolte af, at de får løst, og samtidig bidrager det til relationen mellem de to piger.

HVORDAN ER INDSATSEN LYKKEDES?

For de elever, der har været del af indsatsen, ses gode resultater, og alle skoler oplever det som en givende indsats, der bidrager til deres arbejde med eleverne. Dog er ikke så mange elever kommet i job som forventet.

Projektet er lykkedes med at give viden om og interesse for fritidsjob til en stor gruppe elever på tværs af skolerne, samt skabt øget livsmestring i form af styrkede personlige kompetencer.

- I projektperioden har 203 elever fordelt på 11 forskellige dagbehandlingsskoler været en aktiv del af indsatsen, enten ved at de har deltaget i jobkursus, og/eller at de har haft et lommepenge- eller fritidsjob.
- 61 elever har været i fritidsjob (19 % af eleverne) og 67 elever i lommepengejob (20 % af eleverne).
- 161 elever har deltaget i jobkursus.

En fritidsjobindsats på en dagbehandlingsskole fremstår som givende for både personale og elever. Eleverne er glade for indsatsen, og personalet oplever det som en meningsfuld og relevant metode i behandlingsarbejdet. Alle 11 dagbehandlingsskoler vil fortsætte med indsatsen efter projektets afslutning.

Projektet har samlet set *ikke* nået sin målsætning om antal elever i jobs. Isoleret for skolerne i runde 2, har

de nået målet om 25% elever i fritidsjob. Det viser, at det er muligt at få igangsat en fritidsjobindsats på ca. 1,5 år. Samtidig ses også på tværs af alle skoler et potentiale i at opnå en bredere implementering af indsatsen blandt personalet.

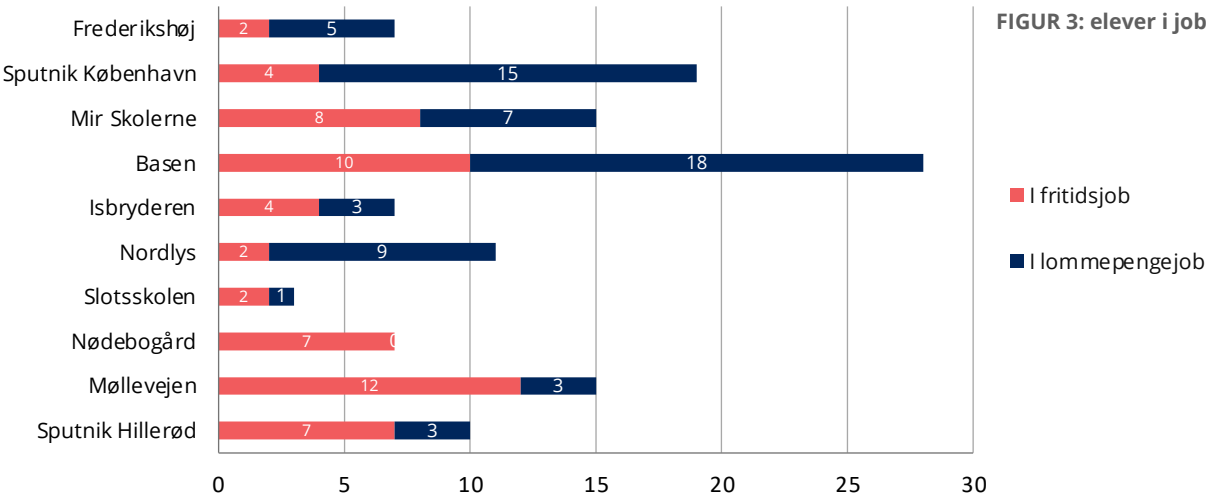
Der er flere årsager til at projektet ikke nåede målsætningen. Det skyldes både COVID-19, men også, at det kan tage tid og kræver udviklingsressourcer at arbejde med at få elever i job. Den manglende brede implementering ses ved, at kun en lille del af personalet på skolerne oplever, at de selv har været en aktiv del af indsatsen (se side 18). Det viser, at der er barrierer i implementeringen (se mere på side 61).

Projektet havde forventet, at flere elever ville deltage i jobkursus, men selvom kurset har været afholdt flere gange på hver skole, har der hver gang været en andel af eleverne, der enten var syge eller indlagte på en psykiatrisk afdeling, blev undervist hjemme eller ikke kunne rumme undervisningen den pågældende dag.

Målsætning

Projektet har en målsætning om, at 25-30 procent af eleverne på de deltagende skoler skal i fritidsjob og 50 procent skal i lommepengejob i løbet af projektet, samt at 190 elever har fået viden, kompetencer og er blevet motiveret til jobdrømme. Projektet har desuden en målsætning om, at skolerne efter endt deltagelse i projektet har planer om at fortsætte arbejdet med fritidsjob tilpasset deres ramme.

HVOR MANGE ELEVER ER KOMMET I JOB?

	Elever i alt	I fritidsjob Mål: 25-30 %	I lommepengejob Mål: 50 %
Skoler i projektrunde 1	210	30 (14 %)	57 (27 %)
Skoler i projektrunde 2	118	31 (26 %)	10 (9 %)
I alt alle skoler	328	61 (19 %)	67 (20 %)

Tabel 1: Overblik over antal job, der er skabt på de enkelte skoler ift. projektets målsætning. Se bilag 3 for fordelingen for de enkelte skoler. Hvis en elev både har været i fritidsjob og lommepengejob tæller det som to forskellige job. Det samlede antal unikke elever, der har været i job er 117.

RESULTATER PÅ TVÆRS AF ALLE ELEVER

Viden om og interesse for fritidsjob

På tværs af skoler ses positive resultater for eleverne. Personalet vurderer samlet set, at projektet særligt har bidraget til, at flere elever har fået viden om fritidsjob og interesse for både lommepenge- og fritidsjob (se figur 4 på side 27). Indsatsen skaber konkret viden om og erfaring med, hvad et fritidsjob er – og en øget nysgerrighed på muligheden. Dette anses som et vigtigt fundament og en vigtig forudsætning for, at eleverne kan tage første skridt ud på arbejdsmarkedet.

203 elever har fået viden, kompetencer og er blevet motiveret til at få et fritidsjob. Enten ved at de i projektperioden har haft et lommepenge- eller et fritidsjob, og/eller de har deltaget i jobkursus og herigennem fået viden om og kompetencer til at søge job.

Et større fokus på egne ressourcer

Personalets vurdering af de enkelte elevers udbytte viser, at det i særlig grad er et større fokus på egne ressourcer (se figur 5 på side 28). Det er et resultat som underbygges i det kvalitative data, hvor en større tro på sig selv er et af de mest fremtrædende resultater for begge jobtyper. Dette indikerer, at indsatsen i særlig grad styrker elevernes livsmestring.

Hvad der mere præcist ligger i dette, og hvad det betyder for eleverne, beskrives under temaer i værdiskabelsen (se side 29-38)

Indsatsen kan ikke i så høj grad som ventet aflæses direkte i motivationen for undervisningen

Evalueringen viser ikke i så høj grad som ventet, at lommepenge- eller fritidsjob skaber resultater, der er direkte synlige i undervisningsrummet, fx i form af øget motivation eller større mødestabilitet. Ved projektets start var der en forventning om, at elevernes deltagelse i projektet ville kunne ses, fx ved at de blev mere aktive i undervisningen eller mere mødestabile. Det har vist sig ikke at være fremtrædende resultater.

Resultaterne, der går mere på øget livsmestring, kan anses som mere personlige ressourcer, der styrker den enkelte elev i hans/hendes udvikling og trivsel generelt, men som ikke specifikt og her-og-nu aflæses i undervisningsrummet.

Øget livsmestring fremstår dog som et vigtigt resultat, der ruste eleverne i deres udvikling og på deres vej videre i ungdoms- og uddannelseslivet. Se mere under temaer i værdiskabelsen (side 29-38)

I evalueringen er der lavet en før- og eftermåling, hvor personalet har vurderet eleverne på tre områder: Deltagelse i fællesundervisningen, tanker om uddannelse/job og socialt liv i skolen (se bilag 4). Data fra denne måling er meget begrænset, idet det undervejs i projektet har været svært for projektkonsulenterne, at få personalet på skolerne til at udfylde spørgeskemaerne. Det er derfor ikke muligt at drage konklusioner på baggrund af dette. Særligt udviklingen af elevens deltagelse i fællesundervisningen og det sociale liv i skolen peger i mange retninger. Selvom det er begrænset data, indikerer data ikke, at indsatsen har en direkte påvirkning af elevens adfærd og motivation for læringsrummet, men at resultaterne i højere grad kan læses andre steder i den unges liv.

Skaber tanker om job – men ikke nye jobdrømme

Indsatsen giver eleverne viden og interesse for fritidsjob, men den synes i mindre grad at have en direkte påvirkning på elevers konkrete jobdrømme. I lærernes generelle vurdering af udbytte, har kategorien "flere elever har jobdrømme" ikke et så fremtrædende resultat som de øvrige kategorier (se figur 4 på side 27).

I den kvalitative data står det frem, at eleverne får øvelse i og en viden om job. Dermed startes tanker om arbejdslivet, men dette synes ikke at have en direkte betydning på deres konkrete jobdrømme.

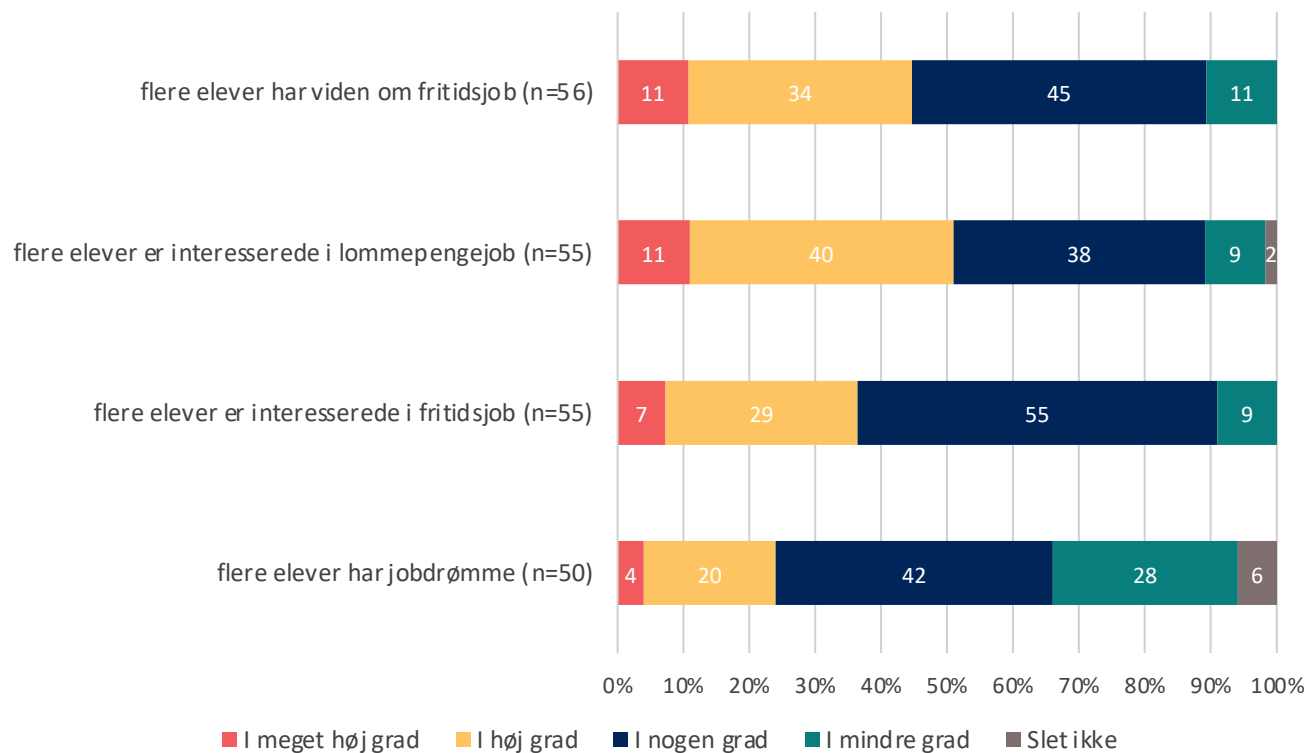
Gennemgang af udviklingen i elevernes jobdrømme i spørgeskemaer før og efter viser, at kun en lille del af eleverne kan sige at have fået en ny jobdrøm, og hvor

denne ændring på en meningsfuld måde kan hænge sammen med deres fritids- eller lommepengejob. Samlet set tegner evalueringen dog et billede af, at samtaler om fritidsjob og konkret erfaring med fritidsjob giver eleverne en tro på, at det er muligt for dem at få og varetage et job. Det giver eleverne en større nysgerrighed mod mulighederne for at få første erfaringer på arbejdsmarkedet – hvor erhvervspraktik i højere grad kommer til at fremstå som en mulighed for at afprøve jobdrømme.

Flere resultater for elever i fritidsjob fremfor elever i lommepengejob

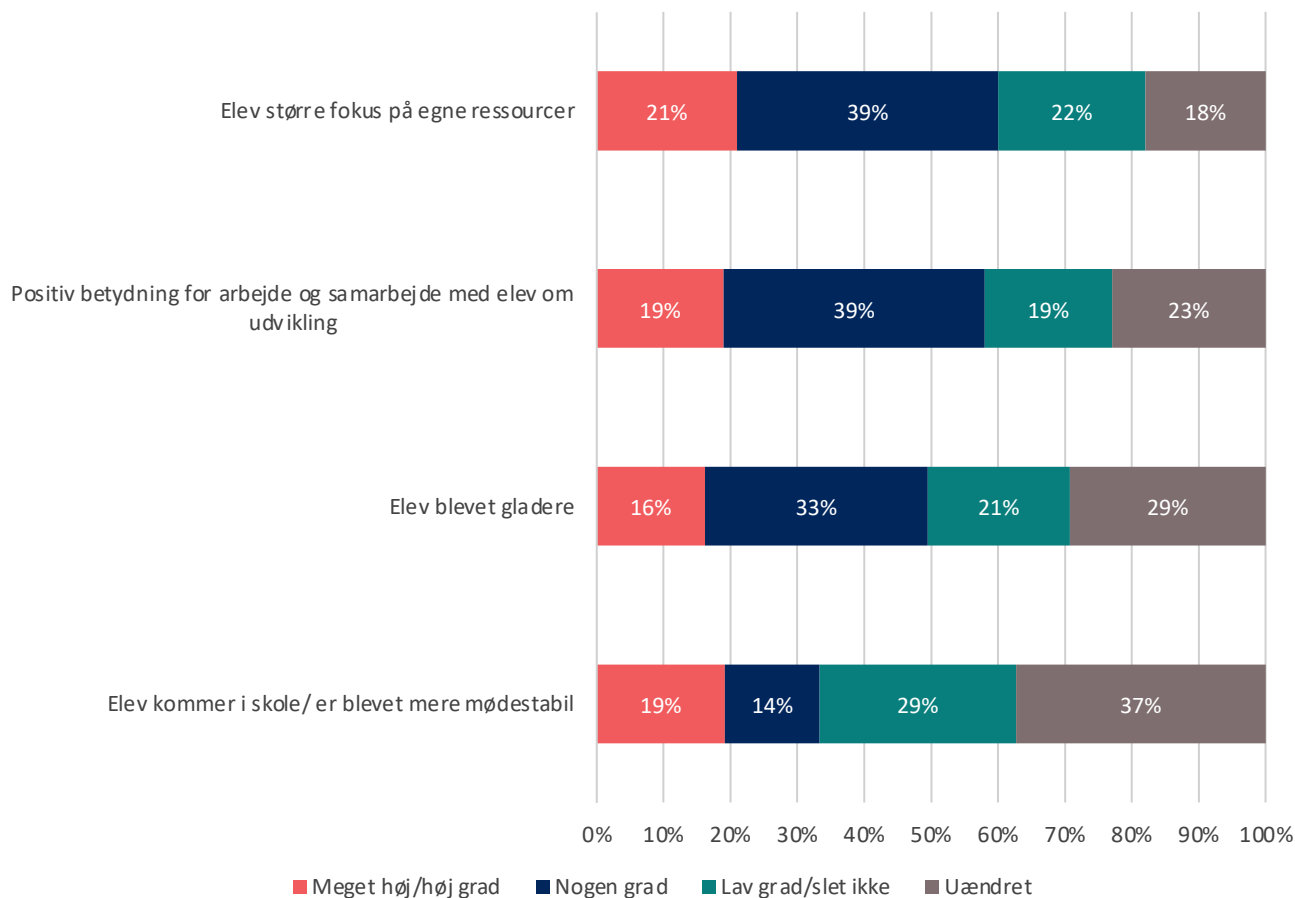
Sammenlignes resultater for elever i hhv. fritidsjob og lommepengejob vurderer personalet generelt, at elever med fritidsjob opnår lidt større resultater. Det indikerer umiddelbart, at der skabes flere resultater med fritidsjob end med lommepengejob. I interview med personalet peges der imidlertid på, at de resultater, som skabes med lommepengejob, måske bare er resultater, der kan fremstå som små og svære at få øje på. Det er dog resultater, som kan have stor betydning for samarbejdet med den enkelte elev, idet det kan være resultater, som særligt kan bruges i behandlingsarbejdet. Fx at samarbejdet om lommepengejobbet har skabt mere tillid til kontaktpersonen, eller at det har givet eleven en stolthed. Ofte vil resultater af behandlingsarbejdet være små – særligt hvis det er elever, der er langt væk fra en fuld undervisning – og dermed kan det forventes, at resultaterne samlet set også vurderes mindre for lommepengejob.

PERSONALETS OPLEVELSE AF ELEVERNES UDBYTTTE

Figur 4: Personalets oplevelse af elevernes udbyttet som følge af projektet. Personalets samlede vurdering af udbytte på tværs af alle elever i udskolingen (baseret på spørgeskema til personalet).

PERSONALETS VURDERING AF ELEVERS UDBYTTTE VED LOMMEPENGE ELLER FRITIDSJOB. PCT. (N=84)

Figur 5: Personalets vurdering af udbytte for elever, der har været i fritids- eller lommepengejob i projektperioden (spørgeskemaet er udfyldt af personalet og er deres vurdering af udbytte for den enkelte elev).

TEMAER I VÆRDISKABELSEN

Fritidsjobindsatsen styrker i særlig grad elevernes personlige ressourcer, som kan ruste dem i deres vej videre i ungdoms- og uddannelseslivet. Hvilke mere konkrete resultater, det dækker over uddybes i det følgende under seks resultattemaer.

Temaer sætter flere ord på, hvilke resultater en fritidsjobindsats på dagbehandlingsskoler kan skabe. Modellen kan samtidig inspirere lærere til at igangsætte arbejdet med en fritidsjobindsats, idet den sætter ord på, hvad indsatsen kan skabe.

Elever på dagbehandlingsskoler kommer med meget forskelligartede udfordringer og ressourcer – og deres vej mod et stabilt ungdoms- og uddannelsesliv vil se meget forskellig ud. Derfor vil det også være meget forskelligt, hvordan en fritidsjobindsats vil give mening, og hvilken rolle indsatsen kan spille i behandlingsarbejdet. Det betyder også, at det vil være forskelligt fra elev til elev, hvilke resultater der kommer ud af deres møde med indsatsen.

Samlet set peger evalueringen på, at det i særlig grad sker indenfor de seks områder, der præsenteres her. Det er alle resultater i form af styrkede personlige ressourcer (livsmestring). Derudover opleves samarbejdet mellem lærer og elev om job også som

noget der kan bidrage positivt til deres relation. Samarbejdet kan give anledning til nogle nye snakke om udfordringer, ressourcer og interesser.

På tværs af skoler opleves ikke dårlige erfaringer med fritidsjob – heller ikke, hvis eleven **ikke** får eller fastholder jobbet, da det også giver mulighed for læring. Udfordringen kan ligge i at finde ud af, hvilken plads indsatsen skal have i behandlingsarbejdet, og hvor meget plads den kan få.

STYRKET LIVSMESTRING

VIDEN OM & ØVELSE I JOB

Eleverne får en vigtig erfaring med at søge fritidsjob, samt konkrete værktøjer og viden de kan bruge i processen. Det kan give dem den første vigtige jobberfaring og skaber motivation for fritidsjob.

Øvelse i job handler også om erfaring med det praktiske omkring fritidsjob (NemID, løn, kontrakt mv.) og støtte i ansøgningsprocessen og evt. under jobsamtalen. De får også en konkret øvelse i at gå til samtaler, viden om hvad en samtale er og øvelse i at sætte ord på, hvad de kan.

Jamen, nu havde man prøvet det [at gå til samtale] én gang. Så ved man, hvad det er for noget, der skal ske, og hvad man skal snakke om og alt det. – Elev

Øvelse og erfaring med fritids- eller lommepegejob er et vigtigt resultat, fordi eleverne ikke har den samme mulighed som andre unge for at få denne erfaring. Nogle elever formår på egen hånd at gå ud og få et fritidsjob, men generelt ville de elever, der får job gennem projektet ikke kunne have gennemført processen på egen hånd. Projektet fremstår dermed som vigtig for at give disse elever denne første jobberfaring.

Øvelsen og erfaringen giver mange elever en oplevelse af, at de "godt kan få et job" – og det opleves som en vigtig forudsætning for, at de i fremtiden i højere grad selv kan tage initiativ til at få et job.

Det generelle fokus på fritidsjob, som indsatsen skaber på skolen (særligt via jobkurser og jobdage), motiverer eleverne til at begynde at tænke over mulighederne for fritidsjob. Et konkret eksempel er en elev, som på egen hånd er begyndt at søge fritidsjob, og som oplevede, at jobkurset var med til at sætte gang i dette.

For elever i fritidsjob omfatter øvelsen i job især, at de får en vigtig praksiserfaring med at udføre opgaverne, tale med en chef og være en del af kollegialt fællesskab. For elever der kommer i lommepegejob, omfatter øvelsen i job særligt; øvelse i at skrive ansøgning og være til samtale, samt at få ansvaret for løsning af en opgave. Særligt øvelsen i at skrive ansøgning og gå til samtale er noget, eleverne direkte siger, de vil kunne bruge, når de skal ud og have et job.

Det vil ikke være så fedt, hvis man bare aldrig har haft et sådan vildt stort job og så kommer ind på et rigtig stort job lige pludselig og så ikke ved noget. – Elev

STOLTHED & TRO PÅ SIG SELV

For de elever, der er i lommepenge- eller fritidsjob, er glæden ved og stolthed over jobbet et tydeligt resultat. Det sker, fx fordi de oplever at have fået et ansvar, klare at løfte dette ansvar og være stolte af det.

Eleverne oplever, at de bidrager til noget og gør nytte – og det giver dem en følelse af succes. Mange i personalet omkring eleverne fortæller, at netop det ”at lykkes” og få en succesoplevelse ikke er noget, eleverne har haft meget af i løbet af deres skolegang. Derfor beskrives en succesoplevelse som et meget vigtigt resultat for eleverne.

Dette resultat ses både ved elever i lommepenge- og fritidsjob, men har forskellig betydning for eleverne. For elever i fritidsjob giver oplevelsen af at gøre nytte – og få ros for det – en større tro på sig selv, og på at han/hun kan fungere i sammenhænge udenfor dagbehandlingsskolen. Det bliver en åbning mod ”det almindelige ungdomsliv”. For elever i lommepengejob, der fx har svært ved at være i skolen og åbne op for relationen til andre, kan det at opleve, at de gør nytte og har en succes være et opbyggende element, der giver dem en tro på sig selv. En tro, der kan styrke

dem i deres vej tilbage til en fuld skoledag sammen med andre elever.

Den større tro på sig selv kan være med til at give eleverne et større fokus på deres personlige ressourcer. Det, de kan lide, og det, de er gode til. Ifølge de kvantitative data er det netop et større fokus på egne ressourcer, der er et af de største resultater for eleverne.

Han har udviklet sig rigtig meget på bare tre uger. Han er blevet mere selvsikker, fordi han får trænet det med at snakke med kunder. - Arbejdsgiver

Samlet set tegner det et billede af, at fritidsjob-indsatsen styrker eleverne i deres oplevelse af, hvad de selv kan og hvilke ressourcer, de har. Den større selvsikkerhed og tro på sig selv forventes eleverne at kunne tage med sig i deres hverdag, og at det også vil påvirke fx deres åbenhed for at prøve nye ting i eller udenfor skolen. Det styrker dem som mennesker og kan være en vigtig forudsætning for videre skolegang – selvom det ikke er resultater, der måske afspejles i skolerummet her og nu.

Det [jobbet] signalerer for eleven: ”Jeg kan nogle ting, og jeg kan være med til at definere nogle arbejdsopgaver [...] hvor jeg oplever at kunne gøre nytte”. - Lærer

PENGE, FRIHED OG AUTONOMI

Lønnen er et vigtigt resultat for mange elever. Penge, de selv har tjent, giver dem en oplevelse af selvstændighed. Det giver en følelse af autonomi, idet jobbet er noget, eleven selv har valgt og selv har råderet over.

Det er et kendt resultat fra andre fritidsjobindsatser, at lønnen og det at tjene sine egne penge giver de unge en oplevelse af selvstændighed. Gennem jobbet tjener de deres egne penge og kan selv bestemme, hvad de skal bruges til. Det giver dem en mulighed for at træffe valg helt på egen hånd. En oplevelse som i sig selv kan være vigtig for et ungt menneske, der har haft en skoleerfaring, hvor de oplever, at ydre omstændigheder og udfordringer har udfordret og begrænset dem.

Hvis jeg lige er ude og har lyst til at købe et eller andet, så normalt skulle jeg ringe [til] min mor og spørge, om jeg måtte købe det. Nu kan jeg bare gå ind selv og gøre det. Det giver frihed. – Elev

Blandt en del af elever i målgruppen fremstår pengene ikke som en stor motivationsfaktor, da de får lommepenge og behov ift. forbrug dækket af deres forældre. En situation, som ikke gør fritidsjobbet irrelevant, men hvor det er oplevelsen af en anden værdi, der bliver central.

Både lommepenge- og fritidsjob opleves af eleverne som en mulighed, de får – og samtidig som en mulighed, de selv kan sige til og fra til. Det er noget, de selv vælger og det fremstår dermed som noget, der giver dem en følelse af autonomi. De bestemmer selv om de vil søge, og de bestemmer også selv, om de på et tidspunkt vil sige op.

Det er en del af at blive voksen. Han bliver 16 år til januar, og det betyder også, at han efterhånden gerne vil have noget selvstændighed og noget autonomi i sit liv, og det får han jo med de der penge. – Forælder

VIDEN OM SIG SELV

Eleverne får erfaring med hvilke job, der passer til dem og ny viden om sig selv. 'Viden om sig selv' kan både handle om, hvad man kan og måske ikke kan endnu.

Det kan give en mulighed for, at eleverne kan afprøve, hvilke typer job de er til: Om de trives bedst med, at der også er nogle andre mennesker, man kan snakke og interagere med, eller omvendt: Om man faktisk foretrækker opgaver man kan løse helt på egen hånd. En elev fortæller konkret, at han fik et job udenfor og faktisk – overraskende nok – fandt ud af, at han godt kunne lide det.

Særligt de elever, der kommer i fritidsjob, prøve sig selv af i nye rammer. De får lov til at afprøve indtræden i en ny rolle som medarbejder, og den relation og de krav, der er forbundet med denne rolle, giver dem nye erfaringer. Det fremstår både som noget, der giver succesoplevelser og som en mulighed for at få en træningsbane ift. at arbejde med eventuelle udfordringer.

Eleverne kan også lære noget ved, at et job ikke lykkes. Det er ikke sket i så stort omfang, men der har været ansættelsesforløb, som er stoppet. Her fremhæver læreren, at jobbet – med rette støtte – alligevel vil være givende, fordi det giver eleven mulighed for at prøve sig selv af og få nye indsigter, som de sammen kan bruge ind i behandlingsarbejdet.

Eleverne ser, man kan indtræde i forskellige roller

Flere elever i fritidsjob fortæller ikke kollegaer om diagnose, eller at de går på dagbehandlingsskole. Det giver dem en mulighed for få viden om, hvordan de er i en setting udenfor skolen – og samtidig prøve sig selv af i en ny rolle. Samtidig fortæller flere elever, at de får erfaring med, at vi som menneske kan indtræde i forskellige roller. Jobbet synliggør, at her skal de indtræde i fx "medarbejder med en chef"-rollen eller "medarbejder med kunder"-rollen. Det er en erfaring, som de både kan bruge i deres egen udvikling som ungt menneske og videre i deres uddannelses- og arbejdsliv efter dagbehandlingsskolen.

Jeg troede faktisk, jeg ville have brug for flere pauser, men det har jeg ikke rigtig haft brug for. Så jeg føler ligesom, man bedre kommer til at lære sine grænser at kende, omkring hvor lang tid man kan arbejde. - Elev

ENERGI & OVERSKUD

Elever oplever, at det giver dem ny energi at være i job. Det kan være, fordi de bliver fysisk trætte efter en arbejdsopgave, men samtidig oplever, at det giver et mentalt overskud. Det kan også være oplevelsen af overskud efter at lykkes med en opgave – og måske endda have fået ros for det.

Det er i særlig grad elever i fritidsjob, der taler direkte om følelsen af overskud og energi via jobbet. En lærer fortæller fx konkret om en elev, der fortæller, at jobbet giver ham overskud til at komme i skolen. Omvendt vil der være elever i dagbehandlingsregi, der ikke har overskuddet til at komme i job, fordi de oplever at have så mange ting og udfordringer, der fylder i deres hverdag – men der er elever, som oplever det som et resultat.

Elever i lommepengejob kan på samme måde som elever i fritidsjob opleve, at jobbet giver et mentalt

overskud, fx fordi de oplever glæde og stolthed ved jobbet. De oplever at kunne noget, som de andre anerkender – og det skaber stolthed.

En del elever på dagbehandlingsskoler kan have svært ved at møde op i skolen. For nogle elever i lommepengejob gælder det, at jobbet kan blive en måde, hvorpå de bliver motiverede til at møde op om morgenen. Så her skaber jobbet energi og overskud til at møde op i skolen.

Altså hver gang jeg kommer hjem, så surmuler jeg ikke eller noget. Så er jeg bare sådan lidt afslappet og glad i det. Det er meget spøjst på den måde. Man er træt af arbejde, men ens hjerne tænker sådan stadig, "Åh, der er masser af liv i din krop". – Elev

NYE SOCIALE FÆLLESSKABER

Elever i fritidsjob bliver en del af nye sociale fællesskaber og får mulighed for at få sociale relationer udenfor dagbehandlingsskolen.

Nye sociale relationer er et udbytte, som flere elever i fritidsjob selv fremhæver. Samtidig fortæller flere, at de oplever at have et begrænset socialt liv. Via jobbet får de mulighed for at indgå i et kollegialt fællesskab. I pauser mv. kan de tale med kollegaer om ting som film og TV, men også om uddannelses- og skoleplaner.

En stor del af eleverne i fritidsjob er på det sidste år i skolen og skal derefter videre – ofte i en anden uddannelsessammenhæng. Det fremstår som et meget centralt resultat, at de kommer ud og prøve sig selv af i nye sociale sammenhænge. Det fungerer som et vigtigt skridt og en vigtig forberedelse for dem, inden de skal videre ud i ungdoms- og uddannelseslivet.

Han er blevet væsentlig mere sikker på sig selv. I starten skulle der noget til, før han sagde noget. Nu har jeg overhørt, at han har været med i den interne humor i butikken. – Arbejdsgiver

Især fritidsjobbet gør, at eleverne tager et skridt ud i det almindelige ungdomsliv. Det er noget, de ellers ikke har så meget mulighed for, fordi de har de udfordringer, de har. Eleverne har i deres skoletid oplevet mange nederlag i skolesammenhæng, og derfor bliver der meget fokus på, at skolen skal prioriteres. Det kan være en ubevidst barriere for at eleven også hjælpes ud i andre sammenhænge. Her fremstår fritidsjob i samarbejde med skolen som en god måde at øve at være ude i andre settings og dermed andre sociale sammenhænge.

For lommepengejob ses også resultater i det sociale, Her kan et resultat være, at en elev via et lommepengejob øver sig i - og lykkes med - at være sammen og interagere med en større gruppe elever på skolen. Fx gennem et job med at servere mad i kantinen.

Efter jeg er flyttet til denne her skole, har jeg ikke haft så mange venner. [...] Vi [på job] snakker om skolen, og hvad jeg skal gøre efter skolen. Vi laver jokes og hygger.

- Elev

Det bidrager til hans livskvalitet at have et fritidsarbejde. Fordi han er nyttig, han har noget at rive i, og det giver også mening, fordi han får noget ud af det. Det er en del af hans opfattelse af et godt liv, det er at have et job. – Forælder

DEL 3:
ORGANISATORISKE VIRKEMIDLER
- DER ER CENTRALE FOR IGANGSÆTTELSE AF
EN FRITIDSJOBINDSATS

VIRKEMIDLER DER SKABER EN FRITIDSJOBINDSATS

En række virkemidler er centrale for arbejdet med en fritidsjobindsats i dagbehandlingsskoler. Det er organisatoriske virkemidler, der bidrager til at igangsætte og forankre indsatsen – og dermed at der skabes resultater for eleverne.

Virkemidlerne er baseret på erfaringer fra Mit første job ift., hvad der har bidraget til at igangsætte og fastholde fritidsjobindsatsen og skal læses som anbefalingerne til arbejdet med en fritidsjobindsats.

Evalueringen peger på, at jo mere målrettet, der kan arbejdes med disse virkemidler, jo større succes vil der være med at få indsatsen udbredt på skolen.

Det er ikke alle virkemidler, der vil være relevant for alle dagbehandlingsskoler. Nogle skoler vil fx have et særligt fokus på fritidsjob udenfor skolen. I disse tilfælde er et centralt virkemiddel at få etableret kontakt til virksomheder og opbygge virksomhedsnetværk, som kan give mulighed for job til eleverne. Mens et fokus på lommepegejob særligt styrkes ved faglig dialog om, hvordan det kan bruges ind i samarbejdet og behandlingen af den enkelte elev.

For alle skoler vil det være vigtigt, at ledelse og personale forholder sig til, hvordan de vil bruge en fritidsjobindsats: Hvor mange ressourcer vi de

prioritere til den? Hvilken rolle skal indsatsen spille i behandlingsarbejdet? Hvordan skal indsatsen forankres i organisationen?

Fritidsjobindsats kan give meget til behandlingsarbejdet og samarbejdet med elever på dagbehandlingsskoler. Det kræver dog, at det prioriteres, og at der fx er en faglig nysgerrighed blandt personalet for, hvordan indsatsen kan udvikles, og hvordan den kan bidrage til det individuelle arbejde med at styrke elevernes personlige ressourcer og dermed deres mulighed for et stabilt skoleforløb nu og i fremtiden.

FRITIDSJOB-UDVIKLINGSMEDARBEJDER

- MED ANSVAR FOR AT IGANGSÆTTE OG TILPASSE INDSATSEN OG SKABE EN FÆLLES LOKAL PRAKSIS

Fritidsjob-udviklingsmedarbejdere eller koordinatore bidrager til at motivere og udvikle en lokaltilpasset indsats.

På skolerne i Mit første job hed denne funktion en tovholder. Uanset benævnelse skal det være en eller flere personer med tid til denne udviklingsopgave. De skal samtidig være i en tæt dialog med ledelsen, så fritidsjobindsatsen spiller sammen med den samlede pædagogiske og læringsmæssige indsats.

Rollen som fritidsjobkoordinator kan rumme flere forskellige opgaver. Det kan være konkrete opgaver, som fx koordinering af lommepengejob (herunder samtaler med elever, planlægning af aflønningsform, jobtyper mv.), afholde jobkurser, personalekurser mv.. Der er samtidig tale om en udviklingsmedarbejder, der bliver et fysisk billede af indsatsen blandt både kollegaer og elever – og vil skulle stå for at udbrede det fælles fokus på indsatsen. Erfaringen fra skolerne i Mit første job er, at de når længst, hvis indsatsen er forankret hos et bredt udsnit af personalet, men det er også en erfaring, at en engageret fritidsjobkoordinator kan spille en central rolle i at holde fokus på og bidrage med *drive* for at få udviklet indsatsen lokalt på skolen.

Fritidsjobtovholderne i Mit første job spillede en

central rolle i at få igangsat indsatsen ude på skolerne. De fik samtidig støtte af projektkonsulenterne, der kom ud på skolerne og afholdt personalekurser og jobkurser og fandt fritidsjob til elever. Mange af de opgaver, som projektkonsulenterne har varetaget i dette projekt, skal fremadrettet (og på nye skoler) varetages af skolerne selv. Her vil fritidsjobkoordinator kunne spille en central rolle.

Medskaber af jobmuligheder

Der er virksomheder, der gerne vil ansætte eleverne i fritidsjob, men det kræver noget opsøgende arbejde og idéudvikling, ift. hvem der vil være relevante at opsøge. I Mit første job har projektlederne spillet en vigtig rolle i dette arbejde, så fremadrettet vil det være en opgave, som skal varetages af fx fritidsjobkoordinatorene – i samarbejde med det øvrige personale.

Fritidsjobkoordinatorens rolle skal tilpasses lokalt

Dagbehandlingsskoler er meget forskellige. De har en forskellig hverdag, kan have forskellige målgrupper og normering. Det betyder også, at de vil arbejde med en indsats på forskellige måder. Nogle steder vil den enkelte kontaktlærer naturligt varetage opgaver som fx at hjælpe eleven med at finde et job, mens det på andre skoler vil være mere en fritidsjobkoordinator, der varetager dette. Derfor vil fritidsjobkoordinatorens opgaver og ansvarsområder skulle defineres lokalt.

LEDELSESFOKUS OG EN FÆLLES FORTÆLLING

- GIVER EN FÆLLES MÅLSÆTNING OG OVERORDNET FORTÆLLING OM, HVORDAN INDSATSEN BIDRAGER TIL PRAKSIS

Succesfuldt arbejde med en fritidsjobindsats kræver ledelsesopbakning – og ressourcer både i form af tid og prioritering

Det handler om at tale om indsatsen som en del af skolens arbejde og tænke det ind som en del af den pædagogiske profil. Det handler også om at sikre, at det får plads og tid på personalemøder og som tema for faglig udvikling blandt personalet. En fritidsjobindsats kan indgå som en del af behandlingsarbejdet, men det kræver en ledelse, der aktivt taler om det og giver plads til, at der kan afprøves og udvikles en lokaltilpasset indsats.

Implementeringsprocessen kan tage tid - og for flere af skolerne i Mit første job var et år ikke nok til at sikre en bredt forankret indsats. Det tager tid at få de første elever i job og dermed skabt resultater, der kan motivere bredt ud blandt personalet. Samtidig var det erfaringen, at det har været svært helt konkret at få tid til at snakke fritidsjob på møder blandt personalet. Der har været relevante forklaringer på dette (organisationsændringer, mere akutte behandlingsbehov mv.), men det er også erfaringen, at netop fælles møder om fritidsjobindsatsen og et fælles fokus er afgørende for at komme i gang, fastholde og udvikle en fritidsjobindsats. Det kræver, at ledelsen i

samarbejde med fritidsjobkoordinatorerne lægger en plan og målsætning for, hvilken plads indsatsen skal have på skolen og i behandlingsarbejdet.

Udbredelse kan sikres i dialogen med forældrene

Inddragelse af forældre er ikke som udgangspunkt et element i fritidsjobindsatsen Mit første job. Det var valgt ud fra tanken om, at det ikke skulle være afhængigt af forældrenes bidrag, om eleven kunne få et job. Det er imidlertid en erfaringen fra skolerne, at en inddragelse af forældrene kan bidrage til indsatsen.

Projektkonsulenterne fra Mit første job har fx afholdt infomøder for forældre på enkelte skoler, og på nogle skoler har der været gode erfaringer med at lærerne har præsenteret fritidsjob som en del af skolens profil fx på de første møder med forældrene. Det er med til at synliggøre indsatsen og bidrage til et fokus på denne. Konkret betød et infoarrangement, at et forældrepar ændrede holdning til om deres barn skulle have et job. Det er en erfaring, at forældre kan være en barriere, hvis de ikke synes, at fritidsjob er en god idé. Derfor fremstår det relevant med en tydelig fortælling om mulighederne i indsatsen. Hvordan forældreinddragelsen kan finde sted vil afhænge af praksis på den enkelte skole.

JOBKURSER FOR ELEVERNE & STØTTE UNDERVEJS

- FÆLLES JOBKURSER FOR ELEVERNE BIDRAGER TIL IGANGSÆTTELSE OG SYNLIGHED

Jobkurser for en gruppe af elever kan give viden, skabe interesse og give eleverne konkrete redskaber til ansøgningsprocessen

Det har været projektkonsulenterne fra Mit første job, der har afholdt jobkurser for elever på skolerne, hvor de har fortalt om fritids- og lommepengejob og har undervist eleverne i ansøgningsprocessen gennem små øvelser og rollespil. Skolerne har oplevet det som givende, at det var personer udefra, der holdt kurset, men oplever samtidig, at de fremover godt vil kunne afholde jobkurserne med udgangspunkt i materialet fra projektet*. På skolerne oplever de, at jobkurserne er med til at sætte et fælles fokus på indsatsen.

Jobdage kan sikre synlighed

Hvor jobkurser kan kickstarte en indsats i begyndelsen af et skoleår, kan jobdage fastholde og sikre synligt fokus undervejs i et skoleår. For nogle elever vil der i perioder være andre ting i behandlingsarbejdet, der har mere prioritet end fritidsjob. Det kan betyde, at indsatsen over tid falder i baggrunden, ligesom der kan være andre barrierer for, at læreren og eleven får talt om job (se barriere side 63). Erfaringen fra skolerne er, at jobdage skaber en synlighed og en påmindelse om indsatsen både for lærere og elever.

Jobdagene har ofte vist, at der reelt var flere elever, der var klar til job, end skolerne og projektkonsulenterne havde regnet med. I Mit første job har projektkonsulenterne afholdt jobdage, men det er en opgave der også vil kunne varetages af en fritidsjob-kordinator.

Ressourcer til at støtte eleverne i udarbejdelse af ansøgning og proces omkring samtale og opstart

Et vigtigt virkemiddel er, at elevens kontaktperson stiller sig til rådighed og støtter eleven i hele processen omkring ansøgning. Det omfatter hjælp til at finde frem til et muligt job, at formulere en ansøgning, forberede samtale, evt. hjælp til at kontakte arbejdsgiver mv. I Mit første job har lærerne - særligt i anden projektrunde - gjort brug af projektkonsulenterne til at finde mulige fritidsjob til eleverne, men der er også lærere, der har brugt eget netværk eller viden om mulige arbejdsgivere se mere på side 47).

Samarbejdet mellem lærer og elev i ansøgnings- og opstartsprocessen fremstår som vigtigt, og det fremstår samtidig som givende for kontaktlærer-elevrelationen. Fra kontaktlærerens perspektiv giver det noget at tale med eleven om, som giver anledning til nogle nye snakke om elevens udfordringer, ressourcer og interesser.

*Find materialet på www.mitfoerstejob.com

KOBLET TIL BEHANDLINGSPLANER

- MÅLSÆTNINGER OM LOMMEPENGE- OG FRITIDSJOB INDGÅR SOM DEL AF BEHANDLINGSPLANER

Et fritids- eller lommepengejob kan fungere som metode i behandlingsarbejdet og styrke eleven i hans/hendes udvikling

Målsætninger omkring job kan indgå som del af de behandlingsplaner, der laves for de enkelte elever, hvor indsatsen kan bruges som et redskab til at arbejde med elevens udfordringer og ressourcer. Når arbejdet med fritids- og lommepengejob kobles til behandlingsplanerne sikres samtidig en løbende opfølgning på arbejdet med fritidsjobindsatsen.

Arbejdet med fritidsjob er kun én metode blandt mange metoder i behandlingsarbejdet, og det vil ikke altid være den mest relevante metode at sætte i værk. Når indsatsen inddrages i arbejdet med behandlingsplaner sikres en refleksion om mulighederne i indsatsen, og hvad den vil kunne bidrage til hos den enkelte elev.

Fritidsjobindsatsen er en metode – og der skal være mulighed for støtte og viden

Elever på dagbehandlingsskoler skal støttes i deres vej tilbage i deres skole- og uddannelsesliv. Det sker med en individuelt tilpasset støtte. Erfaringen fra skolerne i Mit første job er, at fritids- eller lommepengejob kan

være en hjælp i denne proces, og evalueringen viser, at der er et potentiale i arbejdet med indsatsen. Her er det vigtigt, at personalet på skolerne bliver fagligt klædt på til at bruge indsatsen. På de 11 skoler i projektet er det sket ved at projektkonsulenterne har holdt kurser om fritidsjobindsatsen for personalet på hver enkelt skole. Her har de fortalt om fritidsjob og faciliteret en diskussion af mulighederne i indsatsen på den enkelte skole. Det er både med til at udbrede indsatsen og sikre relevant brug af fritidsjobindsatsen som del af behandlingsarbejdet. Sådanne kurser kan også afholdes af fritidsjob-koordinatorerne med udgangspunkt i materiale fra Mit første job*.

Individuelle samtaler om fritidsjob skaber fokus

På skolerne i Mit første job har samtaler om fritidsjob mellem elever og kontaktlærere *ikke* været en systematisk del af indsatsen. For nogle elever har det været en mangel i processen. Derfor vil en kobling til behandlingsplaner ikke altid være nok for at sikre fokus på indsatsen. Dertil kan der lægges en løbende opmærksomhed på tilbagevendende samtaler om job og en nysgerrighed på elevens barrierer for at komme dertil.

*Find materialet på www.mitfoerstejob.com

LOMMEPENGEJOB PÅ SKOLEN

- LOMMEPENGEJOB PÅ SKOLEN GIVER JOBERFARING OG ER ET REDSKAB I BEHANDLINGSARBEJDET

Lommepengejob finder sted på skolen og aflønnes af skolen. Det er med til at synliggøre indsatsen og sikre en bredde i målgruppe

Lommepengejob (eller skolejob) er konkrete arbejdsopgaver, som elever løser på skolen og får en løn for. Nogle skoler i Mit første job har arbejdet med et katalog med mulige opgaver/lommepengejob, som eleverne kunne søge. På andre skoler er jobbet og arbejdsopgaverne blevet defineret i et samspil mellem lærer og den enkelte elev. På én skole er der positive erfaringer med at inddrage eleverne i planlægning af, hvilke typer lommepengejob det er relevant at have på skolen. Det kan fx gøres ved, at det bliver et tema på elevrådet. Det kan sikre ejerskab og medudvikling fra eleverne.

Ansøgningsprocessen til lommepengejob fungerer på samme måde som til et fritidsjob udenfor skolen, ved at eleven skriver en ansøgning, og der afholdes en samtale. Det giver dermed både øvelsen i job og markerer, at der er tale om et ansættelsesforhold.

Lommepengejob på skolen kan være med til at synliggøre fritidsjobindsatsen på skolen. Samtidig giver det også mulighed for, at elever, der måske ikke er helt klar på et fritidsjob udenfor skolens matrikel, alligevel kan prøve kræfter med et job.

Træningsbane for job og træningsbane for arbejdet med udfordringer

For nogle elever er det en mulighed for at prøve at have et job, der minder om et fritidsjob. Det kan både give konkrete tanker om, hvad et job er og indebærer og dermed måske udgøre det første skridt til, at de senere vil have nemmere ved at træde ind i et job eller i en lærepladssituation. For andre elever gælder det, at jobbet kan blive en mulighed for, at de kan træne specifikke ting, som de har brug for at øve som en del af deres vej tilbage til skole- og uddannelseslivet. Det kan være en øvebane for at møde op i skolen eller for nogle at øve at få og tage et ansvar. Lommepengejob kan dermed blive brugt på forskellig vis, men uanset form er det vigtigt, at det er opgaver som skolen har brug for at få løst.

For nogle elever er et lommepengejob "ikke et rigtigt job", og for andre er det det helt rigtige. Når det gælder lommepengejob fremstår det relevant at have fokus på, hvilken rolle de skal spille på en skole, hvem det er relevant for, og hvornår hhv. fritidsjob og lommepengejob er relevant. Se mere om forskellen mellem lommepenge- og fritidsjob på side 50-52.

FRITIDSJOB UDENFOR SKOLEN

- KONKRETE IDÉER TIL FRITIDSJOB LOKALT ELLER TÆT PÅ ELEVENS BOPÆL

Konkrete jobmuligheder, som den enkelte elev kan søge, gør fritidsjob mere tilgængeligt

Fritidsjob udenfor skolen er ordinære ansættelser hos virksomheder eller private, der har brug for en ungarbejder. Fritidsjobbene, som eleverne har haft i Mit første job, er primært fundet med hjælp fra projektkonsulenterne fra Mit første job. For mange blandt personalet på skolerne har det være en barriere, at de skulle gå ud og hjælpe eleverne med at finde job (både ift. selve opgave og tiden til opgaven). På nogle skoler har personalet selv været rundt og finde mulige fritidsjob, men generelt fremstår det relevant, at de kan få hjælp til dette arbejde, fx af fritidsjobkoordinatoren, der så vil skulle have tid og ressourcer til at hjælpe med det opsøgende arbejde.

Generelt har projektkonsulenter og skoler oplevet, at virksomhederne har været positive ift. at ansætte elever, men der er et behov for, at nogen etablerer kontakten og tager de første skridt i dialogen, som derefter kan åbne døren til en jobmulighed.

På skolerne, der var del af første projektrunde, blev der gjort brug af en virksomhedsliste. Den blev lavet af projektkonsulenterne til den enkelte skole og var en oversigt over steder, der har sagt ja til, at elever må sende en ansøgning. Det kan være et redskab for en

skole at have sådan en samlet oversigt over virksomheder, der er interesserede i at modtage ansøgninger fra skolens elever, men erfaringen fra skolerne er, at den ikke gav det ønskede resultat. Det viste sig mere effektivt, at projektkonsulenterne gik ind og fandt mulige arbejdsgivere, når en elev ønskede et job. Både fordi det gav mulighed for at finde job, der matchede eleven, og fordi skolerne oplevede, at listen med tilkendegivelser fra virksomheder hurtigt kunne blive forældet.

Opfølgning med arbejdsgiverne og etablering af fortsat samarbejde

For at skolerne kontinuerligt kan sikre fritidsjobtilbud til elever på en dagbehandlingsskole, vil det være vigtigt med opfølgning med de virksomheder og arbejdsgivere, efter de har haft elever i job. Både som opfølgning på de ansættelser, der måske ikke går, og opfølgning på længerevarende ansættelser. I sidste tilfælde vil det kunne sikre fortsat samarbejde og evt. udvikling af et mere fast samarbejde omkring ansættelse af elever. Det vil kræve benarbejde og noget tid fra fx en fritidsjobkoordinator, men vil samtidig kunne sikre et netværk af jobmuligheder for fremtidige elever.

**DEL 4: LÆRING &
OPMÆRKSOMHEDSUNKTER
- I ARBEJDET MED FRITIDSJOBINDSATSER I
REGI AF DAGBEHANDLINGSSKOLER**

LOMMEPENGEJOB OG FRITIDSJOB SKABER FORSKELLIGE FORMER FOR RESULTATER OG TALER TIL FORSKELLIGE BEHOV

Lommepenge – og fritidsjob sætter ind forskellige steder i behandlingsarbejdet på dagbehandlingsskoler. I dette afsnit kan du få mere viden om, hvilke resultater der i særlig grad tegner sig med de to typer af job.

Lommepengejob kan både være relevant for elever, som skal gøres nysgerrige på fritidsjob og øves i fritidsjob, og for elever, hvor det bruges meget målrettet i behandlingsarbejdet, hvor det fx kan være en hjælp til at flytte eleverne tættere på skolens rum.

Lommepengejobbet kan give fornemmelse af, at der er noget godt i at kunne udføre noget, der har betydning for andre. - Lærer

Hun har et job med at servere for andre. Her træner hun at være ude blandt mange – noget, hun har svært ved. - Lærer

Jeg vasker vores bus. Jeg var til samtale hos vores skoleleder - nu ved jeg, hvad det er for noget, der skal ske ved en samtale, og hvad man skal snakke om og alt det. - Elev

For nogle elever er lommepengejobbet en træningsbane mod et fritidsjob udenfor skolen. For andre elever er deres job i særlig grad noget, der kan bruges direkte ind i behandlingsarbejdet, fordi det giver resultater som:

- Hjælp til at komme i skolen (fx til at møde om morgenen)
- Opleve at kunne noget – være god til noget
- Opbygge relationer (til kontaktlærer eller andre elever, som man har arbejdsopgaver sammen med).
- Øve sig i at være i sociale sammenhænge
- Få viden om hvilke arbejdsopgaver man trives med

Når lommepengejob bruges meget målrettet i behandlingsarbejdet, vil elevens kontaktperson skulle spille en rolle i at finde opgaven sammen med eleven, tale med eleven om formålet med jobbet og løbende bruge erfaringerne fra jobbet i samarbejdet med eleven. Det kan også kræve, at der fra et pædagogisk perspektiv lægges nogle tanker i, hvilke type lommepengejob det vil være relevant for eleven at have.

Nogle skoler i Mit første job har stort set kun implementeret fritidsjobindsatsen i form af lommepengejob. Deres begrundelse er, at deres elever er for langt væk fra at kunne komme ud og fungere på de vilkår, der er på en arbejdsplads. Nogle elever ville kunne have gavn af det, men skolerne oplever samtidig, at indsatsen vil kræve mange ressourcer af kontaktlæreren.

Skoler med en lommepengeindsats oplever det som givende for deres pædagogiske arbejde med eleven. Samtidig oplever de, at det giver mulighed for at få elevernes opmærksomhed henimod job og arbejdsmarked.

Lommepengejob skaber måske ved første øjekast mindre synlige resultater end fritidsjob. Data på tværs af elever viser færre resultater ved lommepengejob end fritidsjob (se side 24). Der ses imidlertid eksempler på, at selvom det ser ud som små resultater, kan det være resultater, som har stor betydning i behandlingsarbejdet. Fx at en elev er mere motiveret for at komme i skolen, har lyst til at samarbejde med flere forskellige lærere eller har fået mere tro på sig selv, fordi han eller hun oplever at kunne varetage og løse en opgave, der er brug for at få løst.

Det her med lommepengejob har dannet kultur på skolen. Dem, der er yngre kan se dem, der går og arbejder, og det er et ønske hos andre. Det er noget, de kan arbejde henimod. - Lærer

Fritidsjob hjælper især elever med at bygge bro til livet efter dagbehandlingsskolen og til at afprøve sig selv i nye situationer og nye fællesskaber.

Det har været godt for ham at komme ud og møde nogle andre mennesker og have nogle relationer og kunne joke - og ligesom styrke de strategier, han i forvejen havde fået om, hvordan man egentlig møder nye mennesker og skaber nogle relationer. - Forælder

Det er ikke muligt at give en meget fast definition af de elever, der kan indgå og have glæde af en fritidsjobindsats, og evalueringen giver ikke anledning til at sige, at den kun er egnet til bestemte typer elever med fx bestemte diagnoser. Men der tegner sig et billede af, at de elever, der typisk er kommet i fritidsjob, er elever, der er i slutningen af deres skoleforløb, hvor de selv oplever det at få et fritidsjob som et næste skridt i ungdomslivet. Det bliver en måde, hvorpå de kan bygge en vigtig bro videre fra dagbehandlingsskolen.

For elever i fritidsjob giver det - ud over øvelse i job - i særlig grad resultater som:

- Relationer udenfor skolen og mulighed for at prøve sig selv i nye sociale sammenhænge
- Viden om sig selv ved at eleven prøve sig selv af i en ramme udenfor skolen
- Et skridt i ungdomslivet, hvor eleven laver noget, som mange unge gør
- Brobygning videre til livet efter skolen.

Indsatsen har givet overraskende resultater

På tværs af skoler har det overrasket personalet, hvad fritidsjobindsatsen kan, og hvor mange forskellige elever den kan være relevant for. Omvendt er erfaringen også, at det kræver nogle ressourcer at arbejde med det, for at det bliver muligt og skaber resultater for eleven.

Reflektér over indsats og jobtype

Fritidsjob og lommepengejob kan noget forskelligt i en fritidsjobindsats på dagbehandlingsskoler. Et fokus på begge dele kan sikre, at en fritidsjobindsats når en bred målgruppe og dermed implementeres bredt. Et opmærksomhedspunkt vil dog være en fortsat diskussion og refleksion omkring, hvordan der arbejdes med fritidsjob på den enkelte skole, og hvornår hhv. den ene og den anden jobtype er relevant.

FRITIDSJOBINDSATS STYRKER ELEVERNES LIVSMESTRING – SÆRLIGT DERES PERSONLIGE RESSOURCER

Fritidsjobindsats skaber øget livsmestring og udvikling af personlige ressourcer hos eleven. Det kan styrke dem i deres behandlingsproces og - for fritidsjob især – i overgangen til livet efter dagbehandlingsskolen.

Da Mit første job blev igangsat, var der en forventning og en forhåbning om, at det ville skabe forskellige former for resultater for eleverne, herunder også resultater som lærerne kunne se hos eleven fx ift. adfærd i skolen og i klasserummet (fx øget motivation og engagement).

Evalueringen synliggør, at der skabes resultater for eleverne, og at de deltagende skoler oplever det relevant at arbejde med en fritidsjobindsats i regi af dagbehandlingsskoler. Ser vi på elever i fritidsjob, skaber det i særlig grad udvikling af personlige ressourcer, fx større tro på sig selv eller viden om sig selv – og viden om, at eleven godt kan klare sig i en social sammenhæng blandt kollegaer på en arbejdsplads. Det er resultater, som styrker dem i deres personlige udviklingsproces og styrker dem på deres vej videre i ungdoms- og uddannelseslivet.

En erfaring er dog, at det måske ikke altid er resultater, som direkte kan aflæses i klasserummet – og elevens opførsel i klassen – fx i form af større interesse for bestemte fag eller engagement i undervisningen (der ses enkelte eksempler på sådanne resultater, og det er også sandsynligt, at sådanne resultater ville kunne ses ved en større grad af implementering af indsatsen på en skole).

Det, at resultaterne ikke kan aflæses så tydeligt i klasserummet, kan være en barriere for implementeringen af en fritidsjobindsats. Særligt på skoler med meget fokus på det faglige, eksamen mv. Det sker, fordi lærere med stor fokus på læring og undervisning ikke kobler indsatsen til læringsrummet – men til fritidslivet - og måske derfor ikke prioriterer indsatsen så højt.

Det fremstår ærgerligt, da indsatsen i høj grad har potentiale for skolernes arbejde ift. at ruste eleverne til en uddannelse efter dagbehandlingsskolen, hvor eleverne skal tro på sig selv i nye rammer med nye krav og nye sociale relationer.

FRITIDSJOBINDSATS KRÆVER PROJEKT-OG UDVIKLINGSFOKUS

Arbejdet med indsatsen kan samlet set skabe gode resultater for eleverne, men for mange kræver det tid, ressourcer og et udviklingsfokus at sikre en bred forankring på skolerne.

Alle skoler oplever det relevant at arbejde med fritidsjobindsatsen, men på en del skoler har der været barrierer ift. for alvor at kunne få elever i fritidsjob – og dermed få en synlighed omkring indsatsen. Netop en større synlighed oplever skolerne vil være en accelerator for yderligere implementering og ejerskab.

God implementering handler ikke kun om at finde en fritidsjobkoordinator, der har timer til at koordinere indsatsen (registrere job, løn mv.). Det handler også om tid til at udvikle en indsats, der passer til og bidrager til de enkelte skoler. Herunder fx blik for hvilke virksomheder, der kan samarbejdes med fokus på at få elever i job.

Skoler, der har haft en udviklende tilgang til indsatsen er generelt nået længst. Det er fx sket gennem en

fritidsjobkoordinatorer, som er gået til det med en særlig udviklende tilgang, eller ved, at de i en periode havde studerende på skolen, der kunne sætte særligt fokus på at udvikle indsatsen.

VIRKSOMHEDER VIL GERNE MODTAGE ELEVER FRA DAGBEHANDLINGSSKOLER

43 forskellige virksomheder har ansat elever fra dagbehandlingsskoler. Eleverne er blevet ansat på normale vilkår, og tilbagemeldingerne fra virksomhederne er positive. Arbejdsgiverne oplever det som meningsfulde ansættelser, der både giver eleven en vigtig mulighed og bidrager til virksomhedens virke.

Eleverne ansættes mange forskellige steder, fx som avisuddeler, i byggeområder, specialbutikker, autoværksteder, kirkegårde. Der har været en overvægt af ansættelser i supermarkeder (omkring 1/3).

Projektet har oplevet en åbenhed fra virksomheder for at ansætte elever fra dagbehandlingsskoler.

I de tilfælde, hvor projektkonsulenterne fra Mit første job har hjulpet med at finde job, har de kunnet finde et job til stort set alle (ved to elever lykkedes det ikke, blandt andet pga. et snævert ønske til jobtype fra eleven side).

I dette tema præsenteres viden fra virksomhedernes perspektiv. Hvordan oplever de ansættelser af elever fra dagbehandlingsskoler, og hvad kan andre lære af disse erfaringer?

Denne del er primært baseret på interview med syv arbejdsgivere og med jobkonsulenter i Mit første job.

Der er flere ting, der motiverer arbejdsgiverne til at ansætte eleverne. De vil gerne være med til at gøre en forskel for eleverne, men en del arbejdsgivere fortæller også, at de gør det, fordi det giver dem en ekstra og god hånd i medarbejderstaben.

Jeg kan se, at han får meget ud af at være her hos os. Jeg vil helt klart anbefale andre arbejdsgivere at gøre det samme, når der skal så lidt til at gøre en forskel for unge, som har det svært. Jeg kan selv forestille mig, hvordan det må være ikke at være en del af noget. – Arbejdsgiver

Særligt arbejdsgivere i supermarkeder fortæller, at det i dag kan være svært at få ungarbejdere, og de oplever, at elever fra dagbehandlingsskoler er gået ind og har varetaget en opgave på helt samme vis som en gennemsnitlig ungarbejder. Endelig fortæller en arbejdsgiver, at han også var motiveret af et ønske om at skabe diversitet i medarbejderstaben.

Jeg forsøger ikke at ansætte en bestemt type medarbejder. Jeg kan godt lide, at der er en bred medarbejderskare i butikken, da det giver noget mere input og spil til butikken – Arbejdsgiver

Virksomhederne ansætter på normale vilkår – og oplever at få en god arbejdskraft

Flere virksomheder beskriver det som en "win-win-situation" at ansætte en ung fra Mit Første Job.

De oplever at få en god arbejdskraft, og nogle gange er de bedre til at løse opgaverne end den gennemsnitlige ungarbejder. Det kan være, fordi eleverne oplever at have fået en særlig chance og derfor gerne vil gøre det godt, eller fordi de har nogle særlige ressourcer, der gør dem særligt gode til nogle opgaver.

Han virker mere motiveret og flittig end den gennemsnitlige fritidsjobber. Det virker som om, han føler, han har fået en chance, og så skal han tage den. – Arbejdsgiver

Nogle af de udfordringer, den unge har, kan godt være en fordel i en anden sammenhæng. Jeg oplevede at en ung med autisme faktisk var bedre til at trimme en butikshylde end de andre ansatte i butikken. – Arbejdsgiver

De arbejdsopgaver, eleverne løser, er reelle opgaver, som arbejdsgiveren har brug for bliver løst. Det kan være opgaver, som også løses af andre medarbejdere. Det kan være opgaver, som udvælges og gemmes til den dag, eleven kommer på arbejde, eller at eleven løser opgaver, som letter arbejdet for de andre medarbejdere og dermed gør, at der bliver mere tid til, at de kan nå det, de skal.

Tilpasning af opgaverne kan også handle om, at medarbejderne skal have en bestemt alder for at varetage bestemte opgaver (som det gælder for alle ungarbejdere).

Det kræver noget af arbejdsgiverne – men ikke nødvendigvis meget

På den ene side oplever nogle arbejdsgivere *ikke*, at det kræver en særlig indsats fra deres side at ansætte elever fra dagbehandlingsskoler. Det kan kræve små tilpasninger i arbejdsopgaverne, men generelt kræver det ikke noget ekstra.

På den anden side fremhæver andre virksomheder, at det kan kræve lidt ekstra af dem. Eller at det er vigtigt at sikre, at arbejdsopgaverne er forholdsvis afgrænsede og tilpasset den enkelte unges udfordringer og behov. Der er dog i alle tilfælde en enighed om, at de som arbejdsgiver får noget ud af ansættelsen.

Arbejdsgiverne vil generelt gerne kende lidt til elevens eventuelle udfordringer. Det vil typisk ske ved en jobsamtale, og her er der en åbenhed overfor, at elevens kontaktlærer kan deltage. Som ved de fleste ansættelser vil arbejdsgiveren gerne se eleven til samtale, men de fremstår generelt ikke bange for at prøve en ansættelse af, hvis de har et job eller har opgaver, de kan stykke sammen til et job.

Samarbejdet med skolen kun ved behov – men opfølgning kan styrke samarbejdet

Arbejdsgiverne har generelt meget lidt kontakt med skolen, efter en elev er ansat. I nogle tilfælde er der af og til en kontakt med en forælder eller med skolen, men flere arbejdsgivere lægger vægt på en god og direkte dialog med eleven, fremfor at lade dialogen gå igennem skolen eller forældrene.

Arbejdsgiverne vil gerne vide lidt om, hvilke behov og udfordringer den enkelte elev eventuelt har. Generelt har de ikke behov for kontinuerlig kontakt med skolen, men vil gerne kunne trække på en kontakt i skolen, hvis der skulle opstå et behov.

Det kan dermed være en fordel, hvis skolerne er opmærksomme på, at de er der og eventuel til en enkelt opfølgende samtale (hvis eleven er ok med det), uanset hvordan det går i forløbet. Det vil også kunne bidrage til at opbygge relationen mellem skolen og arbejdsgiverne – og dermed måske gøre det nemmere, at flere elever kan få job samme sted.

Ansættelser er stoppet – men det behøver ikke forhindre andre i at få job samme sted

Overordnet oplever arbejdsgivere vellykkede jobforløb. Kun i et af tilfældene fortæller en arbejdsgiver, at de har haft en elev i jobforløb, som slet ikke var klar til at have et arbejde. Forløbet endte ikke som forventet, men arbejdsgiveren har bestemt ikke mistet modet for at ansætte andre elever fra dagbehandlingsskolen.

Det handler i høj grad om den individuelle arbejdsplads, når der skal tages stilling til, om den unge kan passe ind og leve op til arbejdsopgaverne. Uanset hvilke årsager der måtte være til at tage sådanne unge ind som fritidsjobber, er der i høj grad konsensus blandt virksomhederne om, at de vil anbefale andre at ansætte elever fra dagbehandlingsskoler.

ANBEFALINGER & PRINCIPPER, DER KAN STØTTE ARBEJDET

Samlede centrale anbefalinger til dagbehandlings-skoler, der ønsker at arbejde med indsatsen:

- Tydeliggør det fælles formål med indsatsen, og gør det til en fælles dagsorden.
- Giv plads til en eller flere fritidsjobkoordinatorer, som har en udviklende tilgang til indsatsen: Tænk i muligheder, sikrer samarbejder og er nysgerrige på, hvordan indsatsen kan udvikle den pædagogiske praksis.
- Vær opmærksom på at udvikle indsatsen i et samarbejde mellem skolens ledelse og fritidsjobkoordinatorer.
- Fritidsjobindsatsen vil se forskellig ud fra dagbehandlingsskole til dagbehandlingsskole. Tag derfor stilling til, hvilken plads indsatsen skal have på skolen og udvælg de elementer i indsatsen, der særligt sættes fokus på. Skal skolen være en tydelig fritidsjobprofilskole? Skal indsatsen kobles tæt til jeres erhvervsrettede arbejde (praktik, virksomhedsbesøg mv.)? Skal der sættes særligt fokus på lommepengejob, og skal indsatsen bruges tæt på den daglige pædagogiske praksis?
- Overvej, hvor mange ressourcer der er hos den enkelte lærer til at arbejde med indsatsen, og sæt målene for udbredelse efter det. Alle kan have glæde af et fritidsjob - men for nogle vil det kræve mange ressourcer og evt. meget støtte fra en lærer.

- Vær nysgerrige på, om der blandt personalet er automatiske tanker om, at en elev "ikke kan" eller "ikke er klar". Spørg igen, om indsatsen kan være relevant.
- Læring for eleven kan også opstå i det, der ikke går godt – eller går på en anden måde, end ventet.

Der er på baggrund af evalueringen udarbejdet **fire principper**, der kan motivere til arbejdet med en fritidsjobindsats. De kan bidrage til at forstå relevansen i at igangsætte fritidsjobindsatser på dagbehandlingsskoler i fremtiden.

- **Autonomi og selvstændighed:** Fritidsjobindsatsen kan give eleven autonomi og mulighed for at gøre ting, han/hun selv bestemmer og selv er herre over.
- **Livsmestring:** Lommepenge- og fritidsjob giver mulighed for at sætte fokus på elevens liv rundt omkring skolearbejdet; deres trivsel og livsmestring.
- **Succesoplevelser og brobygning:** Det kan skabe succesoplevelser – store og små - og for elever i fritidsjob bidrage til brobygning til livet efter skolen.
- **Styrket samarbejde:** Samarbejdet om job kan bidrage positivt til samarbejdet mellem elev og kontaktlærer, idet det giver nye perspektiver på elevens ressourcer og interesser.

BARRIERER I UDBREDELSE AF INDSATSEN

BARRIERER FOR IMPLEMENTERING

Der er flere årsager til, at der er færre elever i både fritidsjob og lommepengejob, end målsætningen lagde op til. Indsatsen er blevet implementeret forskelligt på de forskellige skoler. Nogle skoler har lagt vægt på både at få elever i lommepengejob og i fritidsjob, mens andre har oplevet det mest relevant ift. deres elevgruppe at arbejde med lommepengejob. Omvendt har en del skoler stort set ikke arbejdet med lommepengejob. Seks ud af elleve skoler har kun haft mellem en og tre elever i lommepengejob i projektperioden, og det har stor betydning for projektets samlede mål om at få over 100 elever i lommepengejob. I anden projektperiode opnår projektet målet om 25 % i fritidsjob, men i første projektperiode var den andel af eleverne kun 14 %, og det har en stor betydning for det samlede tal for projektet.

Samtidig er der generelt en stor elevudskiftning på dagbehandlingsskoler. Så en del af de elever, der har gået på skolen i den periode, skolen har været en aktiv del af Mit første job, vil kun have gået der kortvarigt. Det har også en betydning for, hvor stor en andel af den samlede elevgruppe på en skole der kan forventes at komme i job. Hvis en elev lige er startet vil det ofte tage lidt tid at falde til, inden elev og lærer vil tale om mulighederne for job. Eller omvendt hvis en

elev er på vej videre i et andet skoletilbud, vil det ofte heller ikke være relevant.

Skolerne i første projektrunde påpeger, at COVID-19-nedlukninger har haft en betydning for, at der ikke kom flere i fritidsjob. Skolerne har i en periode ikke oplevet, at det var muligt at igangsætte samarbejder med virksomheder pga. retningslinjer og nedlukninger.

Der er flere forklaringer på manglende målopfyldelse, men der er også noget, der peger i retning af, **at flere elever kunne være kommet i fritidsjob** eller vil kunne komme det ved et fortsat fokus på fritidsjob på de enkelte skoler. Erfaringen fra projektet er, at der vil være en del af eleverne på dagbehandlingsskoler, for hvem det ikke er det mest relevante fokus i behandlingen. Men samtidig er der en del af eleverne, der ved projektafslutning står registreret som interesserede i fritidsjob, men som ikke er i job. En del af dem er i en proces mod et job, men hvor der opstår forskellige barrierer. Det vurderes, at et målrettet arbejde med at nedbryde disse barrierer kan betyde, at endnu flere elever vil kunne komme i job.

Læs en uddybning af barrierer på de følgende sider.

Manglende ejerskab hos lærerne: Implementeringen af en fritidsjobindsats kræver ejerskab på tværs af personalet på dagbehandlingsskolen. Det er ofte kontaktlæreren til den enkelte elev, der skal have dialogen med eleven om job, og som vil skulle støtte eleven i processen omkring at finde en potentiel arbejdsgiver, ansøge mv. En barriere for udbredelsen på nogle skoler har været, at det ofte primært var tovholderne, der har haft fokus på indsatsen og som er gået meget aktivt ind i arbejdet med at få elever i job, men hvor det i det brede perspektiv har været en udfordring at engagere lærerne.

Mange metoder i behandlingsarbejdet: En barriere for at sikre det brede ejerskab for indsatsen blandt personalet kan være, at der på skolerne bruges mange forskellige metoder i arbejdet med eleverne. Elever på dagbehandlingsskoler er karakteriseret ved at have mange forskellige udfordringer pga. diagnoser og/eller psykosociale vanskeligheder. Det kræver, at lærerne kan bruge mange forskellige metoder og tilgange i samarbejdet med eleven. Arbejdet med fritidsjob opleves som en metode i behandlingsarbejdet, men det vil være én blandt mange. Det betyder at arbejdet med metoden ikke kan fylde meget hos alle lærere, hvilket kan være en barriere for ejerskab og udbredelse som nævnt ovenfor.

Begrænset ledelsesfokus: Ledelsen på alle skoler i projektet har støttet op om indsatsen, men der er forskel på hvor meget, og om de har været tydelige omkring, at arbejdet med fritidsjob er et fokusområde. Manglende ledelsesfokus og deltagelse fra ledelsens side i indsatsens aktiviteter kan være en barriere for udbredelse af indsatsen. Ledelsen skal se det som et klart fokusområde og italesættelse af, hvordan arbejdet med fritidsjob er en del af skolens profil, og hvis dette ikke sker, udgør det en barriere for udbredelse.

Ressourcer hos de enkelte fagpersoner: Det kræver ressourcer (særligt i form af tid) at arbejde med fritidsjobindsats. På de fleste skoler oplever personalet, at de har tid til dette arbejde, og at det kan falde indenfor den støtte til og samarbejde med den enkelte elev. Der tegner sig dog samtidig et billede af, at der er nogle lærere, der oplever, at der vil kræve væsentlige ressourcer at skulle lave opsøgende arbejde til virksomheder ift. at sikre mulighed for fritidsjob til elever. Det handler både om konkret tid, men en barriere kan også være, at det er en opgave, der for nogle fagpersoner falder lidt udenfor det pædagogiske arbejde, de generelt laver. Kontakt til virksomheder og udvikling af idéer til hvilke steder eleven kunne søge job mv., minder mere om salg og iværksætteri.

Fokus på eksamen og det faglige indhold:

En barriere for bred implementering af en fritidsjobindsats kan være et stærkt fokus på at få elever til eksamen – og dermed kan særligt perioden op til eksamen være at sikre et bredt arbejde med implementering af fritidsjobindsats. Der ses en tendens til forskel mellem dagbehandlingsskoler i Mit første job, således at det på skoler, hvor der er lidt færre ressourcer pr. elev, og hvor størstedelen af eleverne går til eksamen, synes at fritidsjobindsatsen falder lidt i baggrunden ift. et fokus fra både lærere og elever på, at de skal have fokus på og bruge energi på eksamen.

Automatisk tanke om, at eleven nok ikke er helt

klar: Alle adspurgte lærere giver udtryk for, at de synes, det er relevant og en god ide at implementere en fritidsjobindsats på dagbehandlingsskoler. Når lærerne spørges til, hvorfor der ikke er flere elever, der er i fritidsjob, så forklarer de først, at det skyldes, at det ikke er relevant for en del af eleverne, men ved nærmere diskussion opstår ofte en tanke om, at "det kunne måske godt være, det var relevant alligevel", eller "vi så jo, det var positivt for Mikkel så måske kunne det også være det for Morten". Der ses generelt eksempler på, at lærere måske lidt for hurtigt afskriver arbejde med fritidsjob/lommepengejob som en relevant indsats. Enkelte lærere siger direkte, at de er påpasselige, fordi de ikke ønsker at give eleverne flere nederlag i situationer, hvor de tror, det måske ikke lykkes. Andre skoler er ikke bange for at prøve det af, uanset om det lykkes, men oplever alligevel, at lærere holder lidt for meget igen med at prøve fritidsjobindsatsen af ift. elever.

Samtalen om job ebber ud: På alle skoler har fritidsjob været et tema på individuelle samtaler mellem kontaktlærer og eleverne. Det er især sket i perioden efter jobkurset for elever - herefter har det været mere sporadisk. For nogle elever har det betydet, at muligheden er gledet i baggrunden. Det har i nogle relationer været en bevidst prioritering fra kontaktlærerens side, fordi der har været et andet fokus. Samlet set fremstår de tilbagevendende samtaler som noget, der kan flytte ved elevens motivation og interesser, og det kan derfor være en barriere, hvis de ikke holdes ved lige.

BILAG

BILAG 1: EVALUERINGENS METODER

Evalueringens formål har været at bidrage med viden om resultater for målgruppen, samt generelt at skabe viden om arbejdet med fritidsjob på dagbehandlings-skoler. Undervejs sikrer evalueringen intern læring og sparring med projektet.

Evalueringen har været gennemført som en virknings-evaluering, hvor flere forskellige metoder benyttes til indhentning af viden. Evalueringen har taget udgangs-punkt i projektets forandringsteori (se side 67).

DER ER GJORT BRUG AF FØLGENDE METODER

- Registreringsdata om alle elever i projektet
- Spørgeskemaer til lærere med vurdering af elevernes udbytte og resultater af projektet
- Observation & deltagelse
- Kvalitative interview, herunder impact interview
- Logbøger fra projektledelsen
- Fælles analyseworkshops med projektgruppe, fritidsjobtovholdere og følgeforskere

I projektet er der gennemført **registrering omkring alle elever**, der har været en del af projektet. Det er sket vha. et online dokumentationsværktøj (Ninox).

Den enkelte skole har haft ansvaret for at registrere alle elever i udskolingen i Ninox, og undervejs har de registreret ændringer i deres status ift. job.

Lærerne har ved afslutning af projektet **vurderet udbytte for den enkelte elev på enkelte spørgsmål i Ninox** samt evt. udvikling i elevens jobdrøm. Der er besvaret afsluttende spørgsmål med lærernes vurdering af elevernes udbytte for i alt 84 elever (ud af de 128 elever, der har været en aktiv del af indsatsen via enten et lommepenge- eller et fritidsjob). Derudover har lærerne ved start og slut vurderet eleverne ud fra enkelte indikatorer (før- og eftermåling). Denne data indgår ikke som del af analyse (se bilag 4), da der kun er indsamlet et begrænset datagrundlag (før- og eftermålingen på alle tre spørgsmål er kun gennemført blandt 38 elever ud af de 128 elever, som har været i enten fritids- eller lommepengejob).

Ved afslutning har personalet på alle skoler fået tilsendt afsluttende spørgeskema som evaluering af indsatsen. Her har 54 besvaret. Skemaet har været sendt ud som link til skolerne, hvor tovholderen har videresendt og opfordret alle til at udfylde. Der er mellem 3 og 42 personer i personalegruppen på de deltagende skoler.

Der er gennemført 51 kvalitative interview:

- 22 interview med elever, heraf 5 impact interview hvor elever er blevet interviewet igen efter et år.
- 7 interview med arbejdsgivere.
- 15 interview med personale på skolerne undervejs i projektet (fordelt på kontaktlærere, tovholdere og ledere), samt 1 forælder.
- 6 opfølgende interview med tovholdere ca. seks måneder efter deres deltagelse i projektet.

Der har i evalueringen været udvalgt **fire case-skoler**, som er fulgt særlig tæt. De er valgt ud for at sikre repræsentationen af skoler i projektet. Dvs. med fokus på både at få data fra en skole, hvor de har forholdsvist mange elever i udskolingen og skoler, hvor der kun er få elever, som dermed også er mere individuelt støttet. I første projektår fulgte vi tre case-skoler og i andet projektår en case-skole. Andet projektår lavede vi opfølgende interview med elever fra to case-skoler. Ud over de fire case-skoler har vi indsamlet viden fra alle skoler via interview med tovholdere.

Observation & deltagelse ved aktiviteter i projektet: Jobkursus for elever, jobkursus for lærere, tre x tovholderworkshop og personalemøde. Derudover er der observeret og foretaget on-spot interview i forbindelse med interview-aftaler på skolerne.

Undervejs i projektet er der indhentet data om udviklingen i projektet via en månedlig **projektleder-logbog** og løbende **sparringsmøder** og samtaler med projektleder. Undervejs i projektperioden har der desuden været afholdt to **videnudvekslingsmøder med følgeforskere** fra Københavns Professionshøjskoler, der sideløbende med evalueringen har været tilknyttet som følgeforskere på projektet.

Derudover er der afholdt to **analyseworkshops**: Den første midtvejs i projektet med deltagelse af projektgruppen og den anden i slutningen af projektperioden med deltagelse af en projektgruppe, tre tovholdere og følgeforskere i Københavns Professionshøjskoler. Begge analyseworkshops blev afholdt med det formål at diskutere og kvalificere data og foreløbige analyser fra evalueringen.

FORANDRINGSTEORI – MIT FØRSTE JOB

INDSAT	RESSOURCER	VIRKEMIDLER	AKTIVITETER	RESULTATER – kort sigt	RESULTATER – lang sigt
• Socialpædagogisk mentorindsats, der implementeres på minimum 10 dagbehandlingsskoler • Elever kan deltage i tre forskellige typer aktiviteter, der har fokus på at give viden om fritidsjob og evt. træning i at være i et lønmodtagende- eller fritidsjob. Eleverne kan bevæge sig mellem de forskellige aktiviteter som det giver mening for dem, og de starter ikke nødvendigvis med 1 og bevæger sig mod 3 • 1. Jobkursus og løbende elevsamtaler • 2. Lønmodtagende på skolen (fritidsjob med støttejob) • 3. Fritidsjob i virksomhed i skolens lokalmiljø	• Førti støtte • Tværgående projektledeelse i form af en projektleder og to projektkonsulenter • En tovholder fra hver af de 10 skoler • Engagement fra de deltagende skoler + ressourcer i form af medarbejdere fra det pædagogiske personale (» evt. accept fra tilsynsmyndigheder) • Fælles hjemmeside/database, der muliggør registrering og monitorering af det samlede projekt • Lønrefusion til virksomheder, der ansætter fritidsjobber (første måneds løn) • Forudgående pilotprojekt gennemført på Skolen ved Sorte Hest, som har givet erfaringer og oplysningsresultater for målgruppen • Landsdækkende fokus på "Den åbne skole" bidrager til åbenhed for indsatsen på skolerne	• Motiverende tilgang til den enkelte elevs orientering mod fritidsjob og hvad det kan betyde for dem • Håndhævet indsats, hvor det pædagogiske personale motiverer og hjælper den enkelte elev – og er ressource for arbejdsgiveren ved ansættelser ved at formidle relevant viden om eleven til arbejdsgiveren • Personalegrupperne på de enkelte skoler har indsatsen som fast punkt på statusmøde, så der fastholdes fokus • Projektet bruger håndhævet indsats til arbejdet med implementering på de enkelte skoler, herunder fokus på at indbringe relevante lokale virksomheder • Kontinuerligt engagement fra skoleledelsen på de enkelte skoler	For elever • Alle elever deltager i jobkursus på skolerne (der afholdes min. 10 jobkursus) • Etablering af lønmodtagende på skolerne, hvor elever kan aflære færdigheder og få støtte • Fritidsjob i virksomheder, hvor fritidsjobbene ansættes på normale vilkår men med forventning om forberedelse for elevens udfordringer hos arbejdsgiver (gratis prøveansættelse i en uge) • Alle elever har kontinuerligt individuelle samtaler med pædagogisk personale om indsatsen • Mere end 200 elever er en del af indsatsen, heraf nogle i lønmodtagende og/eller fritidsjob For skolerne • Personalekursus på hver skole, der klæder personalet på til at varetage projektskridtene (vejledning, råd til facilitering og gennemgang af lovgivning) (der afholdes min. 10 kurser) • Tovholderworkshop, hvor der sker erfaringsudveksling og udvikling af praksis (fire workshops) samt månedligt tovholdermøde • Tovholder står for kontakt til projektlederen og registrer løbende elevernes status i indsatsen i samarbejde med det pædagogiske personale • Personalet på de enkelte skoler står for at rekruttere lokale virksomheder • Månedligt statusmøde mellem projektlederen og ledelsen på de enkelte skoler	Eleverne har fået: • 35 elever har fået et fritidsjob • 107 elever har fået et lønmodtagende job • 190 elever har fået viden, kompetencer og er blevet motivert til jobdrømme • Flere elever har jobdrømme • Flere elever er interesserede i fritidsjob • Flere elever har viden om fritidsjob • Elever har fået personlige, praktiske og sociale kompetencer (fx ansvarlighed, modetabilitet og samarbejdsevner) Dagbehandlingsskoler har fået: • Ved afslutning har den enkelte skole planer om at fortsætte arbejdet tilpasset deres ramme, herunder: • Arbejder med at forbinde elever med fritidsjob i lokalmiljøet • Opretholder fokus på at tale om fritidsjob ved det månedlige statusmøde	Eleverne er: • Styrket faglig og socialt, har opnået viden, styrket selvindsigt og erfaringer, som har bragt dem nærmere arbejdsmarkedet og at bedre viden om Dagbehandlingsskoler er: • Styrket i deres arbejde med målgruppen

BILAG 2: PROJEKTETS MÅLOPFYLDELSE

	MÅL	RESULTAT	INDFRIELSE
Elev-niveau	Kvantitative mål 90 % af eleverne / 190 elever har fået viden, kompetencer og er blevet motiveret til jobdrømme. 25-30 % af eleverne skal i fritidsjob. 50 % skal i lommepengejob. Kvalitative mål - Flere elever er interesserede i fritidsjob. - Flere elever har jobdrømme. - Elever har fået personlige, praktiske og sociale kompetencer (fx ansvarlighed, mødestabilitet og samarbejdsevner).	203 elever har enten haft et lommepenge- eller et fritidsjob og/eller deltaget i jobkursus og har herigennem fået viden om og kompetencer til at søge job. 161 elever (49 %) har deltaget på jobkurset. 61 elever (19 %) i fritidsjob. 67 elever (20 %) i lommepengejob (hvis en elev både har både haft lommepenge- og fritidsjob tæller eleven med i begge kategorier. 117 unikke elever har været i enten lommepenge- eller fritidsjob) Interesse for fritidsjob: 91 % af lærerne oplever, at flere elever har fået større interesse for at have et fritidsjob. Det bliver bakket op af kvalitative data, hvor et fremtrædende resultat er større interesse for fritidsjob blandt eleverne. Jobdrømme - Fritids- og lommepengejob peger ikke i retning af ændrede jobdrømme. Indsatsen bliver ikke en afprøvning af de job, eleverne drømmer om. Men det skaber tanker om job. Personlige, praktiske og sociale kompetencer. Indsatsen styrker i særlig grad elevernes personlige kompetencer: Troen på en selv og på egne ressourcer og oplevelsen af at kunne bidrage til noget, som var vigtigt og nødvendigt, samt oplevelsen af et styrket socialt liv. Lærernes vurdering af elevernes udbytte (n=84): 72 % af eleverne i lommepenge- eller fritidsjob har fået større fokus på egne ressourcer – i nogen, høj eller meget høj grad. - For 76 % af eleverne i lommepenge- eller fritidsjob har det haft en positiv betydning for lærerens samarbejde med eleven om hans/hendes udvikling – i nogen, høj eller meget høj grad. 70 % er blevet gladere. 52 % er blevet mere mødestabile.	De kvantitative mål er delvits opnået De kvalitative mål er opnået
Skole-niveau	- At etablere en koordineret håndholdt fritidsjobindsats på minimum 10 dagbehandlings-skoler. - De deltagende skoler har efter endt deltagelse i projektet planer om at fortsætte arbejdet med fritidsjob tilpasset deres ramme.	- Der er etableret en fritidsjobindsats på 11 dagbehandlingsskoler. - Alle skoler fortsætter fritidsjobindsatsen efter projektets afslutning. - Alle adspurgte fagpersoner (n=54) ønsker, at fritidsjobindsatsen fortsætter på deres skole, og alle interviewpersoner fra de deltagne skoler er glade for og ønsker at fortsætte indsatsen og videreudvikle den på deres skole.	Opnået

BILAG 3: ELEVER I FRITIDSJOB & LOMMEPENGEJOB

Skole	Elever i alt	I fritidsjob* Mål: 25-30 %	I lommepengejob Mål: 50 %
Frederikshøj	14	2 (14 %)	5 (36 %)
Sputnik København	42	4 (10 %)	15 (36 %)
Mir Skolerne	32	8 (25 %)	7 (22 %)
Basen	62	10 (16 %)	18 (29 %)
Isbryderen	28	4 (14 %)	3 (11 %)
Nordlys	32	2 (6 %)	9 (28 %)
<u>Skoler i projektrunde 1</u>	<u>210</u>	<u>30 (14 %)</u>	<u>57 (27 %)</u>
Slotsskolen	13	2 (15 %)	1 (8%)
Nødebogård	19	7 (37 %)	0
Møllevejen	35	12 (34 %)	3 (9 %)
Sputnik Hillerød	24	7 (29 %)	3 (13 %)
Søstjerneskolen	27	3 (11 %)	3 (11 %)
<u>Skoler i projektrunde 2</u>	<u>118</u>	<u>31 (26 %)</u>	<u>10 (9 %)</u>
I alt alle skoler	328	61 (19 %)	67 (20 %)

*I projektet var der enkelte elever, som var ansat i et fritidsjob ved projektstart. Disse ansættelser tælles med som en del af indsatsen.

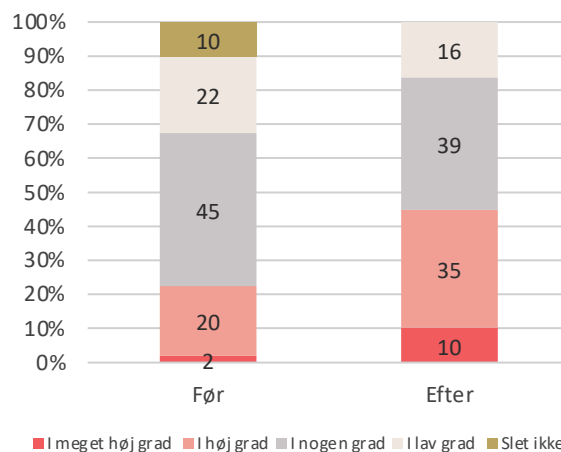
Hvis en elev både har haft et lommepenge og et fritidsjob tæller de med i både kategorien 'lommepengejob' og 'fritidsjob'. Dermed har 117 unikke elever haft job (enten fritidsjob, lommepengejob eller begge dele).

BILAG 4: DATA FRA FØR- OG EFTERMÅLING

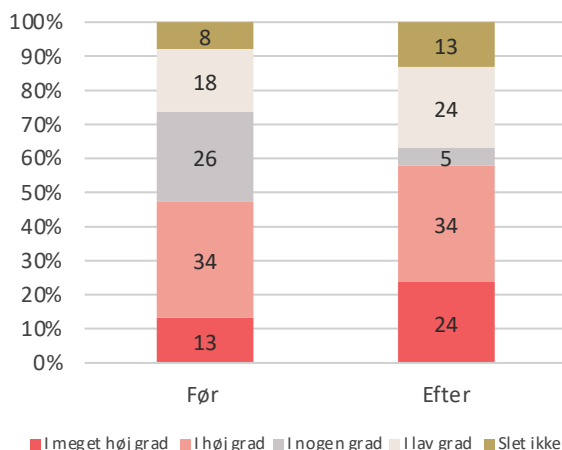
Som en del af dataindsamlingen på tværs af alle skoler har lærerne vurderet elever ud fra tre parametre både ved opstart og afslutning af projektet. Formålet var, at lave en progressionsmåling med fokus på fritidsjobindsatsens påvirkning af de tre områder. Da der er tale om et begrænset datagrundlag, indgår dette ikke i evalueringen.

Datagrundlaget er før- og eftermåling på 47 elever, som har været enten i lommepenge- eller fritidsjob. Det er kun de elever, der har været en aktiv del af indsatsen – i form af at have et fritids- eller lommepengejob – der vurderes til at have været en så aktiv del af indsatsen, at resultater i deres liv vil kunne ses i sammenhæng med denne.

TANKER OM UDDANNELSE OG/ELLER JOB Pct. (n=49)

AKTIV I FÆLLESUNDERVISNINGEN Pct. (n=38)

GODT SOCIALT LIV I SKOLEN Pct. (n=47)

